

Program seniorskiej polityki

mesta Spišská Belá

OBSAH

I. ÚVOD	4
1. ÚVOD	4
2. ZHRNUTIE DOKUMENTU	4
3. PRÁVNE ZÁKLADY PRE SENIORSKÚ POLITIKU	6
4. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ REALIZÁCIE SENIORSKEJ POLITIKY	8
5. METODOLÓGIA SPRACOVANIA DOKUMENTU	8
II. DIAGNOSTIKA SITUÁCIE SENIOROV V POĽSKU A NA SLOVENSKU.....	10
1. METODOLOGICKÝ ÚVOD	10
2. ŠTATISTICKÉ ÚDAJE.....	10
2.1 Národná úroveň	10
2.2 Prešovský samosprávny kraj	12
2.3 Mesto Spišská Belá	13
3. KVALITATÍVNE ANALÝZY	19
3.1 Dotazníkový prieskum.....	19
3.2 Prieskum fokusových skupín	21
3.3 Pocitová mapa mesta	23
3.4 Miestna občianska kaviareň (World café)	29
3.5 SWOT analýza.....	35
4. ZÁVERY A ODPORÚČANIA	36
III. AGENDA SENIORSKEJ POLITIKY	39
1. STRATEGICKÉ A KRÁTKODOBÉ CIELE	39
2. MATRICA PRIORÍT A IMPLEMENTAČNÝCH AKTIVÍT	41
2.1 Horizontálny cieľ a implementačné aktivity	41
2.2 Prioritné oblasti, špecifické ciele a implementačné aktivity	42
A. Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ	42
B. Oblasť II. ZDRAVIE.....	44
C. Oblasť III: STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA	45
D. Oblasť IV: BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA	47

E. Obsaść V: VOLŃY ČAS	48
F. Obsaść VI: VZDELÁVANIE	51
G. Obsaść VII: BÝVANIE	51
3. UKAZOVATELE DOSAHOVANIA ÚSPECHU	53
4. SPÔSOB RIADENIA IMPLEMENTÁCIE SENIORSKEJ POLITIKY	62
PRÍLOHY	63
ZOZNAM MÁP, TABULIEK A GRAFOV	64
POCITOVÉ MAPY MESTA PODĽA JEDNOTLIVÝCH OTÁZOK	66

Návrh

I. ÚVOD

1. Úvod

Tento Program seniorskej politiky mesta Spišská Belá (ďalej aj „Program seniorskej politiky“ alebo „Program“) definuje verejnú politiku mesta v prospech jednej skupiny jeho obyvateľov – seniorov (v konečnom dôsledku však nielen nich). Túto verejnú politiku možno pritom chápať ako súčasť viacerých rôznych verejných politík, ktoré mesto Spišská Belá, ako samosprávna inštitúcia, v rámci svojich zákonných kompetencií realizuje.

Hlavnou ambíciou a poslaním tohto Programu seniorskej politiky je – za aktívnej účasti seniorov – zabezpečiť holistický prístup k seniorskej politike mesta tak, aby bolo možné v čo najvyššej možnej miere zvyšovať kvalitu života seniorov v Spišskej Belej. Na základe analýzy sociálnej situácie seniorov na území mesta, vykonanej použitím kvantitatívnych aj kvalitatívnych analytických metód, tento dokument vo svojej strategickej a implementačnej časti stanovuje stratégiu seniorskej politiky mesta Spišská Belá do roku 2030.

Tento Program seniorskej politiky je výsledkom koordinovanej práce veľkej skupiny osôb, ktorá sa na jeho tvorbe v celom procese podieľala: boli to zamestnanci mesta, seniory, zástupcovia rôznych inštitúcií / organizácií (Jednota dôchodcov Slovenska, Spišská katolícka charita, Katolícka jednota Slovenska, Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Lesy mesta Spišská Belá, Kaštieľ Strážky, Denné centrum Spišská Belá, Denné centrum Strážky, Zariadenie opatrovateľskej služby Spišská Belá, Face Club a ďalší), ďalej partneri cezhraničného projektu INTERREG Samospráva pre seniorov, ako aj ďalšie fyzické osoby a dobrovoľníci. Tvorcom tohto dokumentu je podporný expert mesta v rámci projektu Samospráva pre seniorov, Radomír Babiak, a to za aktívnej spolupráce zamestnancov mesta Spišská Belá (najmä Anna Mlaková a Erika Šelepová) a za facilitácie a metodické podpory strategických expertov projektu, ktorými boli: Jacek Kwiatkowski a Marcin Papuga (obaja za vedúceho partnera projektu) a Jitka Franduličová (za PSK).

Všetkým osobám, inštitúciám, organizáciám a subjektom, ktoré sa na príprave tohto dokumentu akýmkoľvek spôsobom podieľali, mesto Spišská Belá srdečne ďakuje.

2. Zhrnutie dokumentu

Tento dokument je výstupom cezhraničného projektu INTERREG pod názvom „Samospráva pre seniorov“, ktorého partnermi boli: Malopolské vojvodstvo (vedúci partner), Prešovský samosprávny kraj (hlavný cezhraničný partner) a lokálni partneri: mesto Spišská Belá, mesto Stará Ľubovňa, mesto Limanowa (PL) a gmina Stary Sacz (PL). Proces jeho tvorby prebiehal od jari 2025, plánované ukončenie je jeseň 2026.

Štruktúra dokumentu bola vytvorená strategickým expertom a je jednotná pre všetky partnerské mestá / gminy, zapojené do projektu.

I. kapitola sa venuje teoreticko-metodologickým aspektom problematiky seniorskej politiky vo všeobecnosti. Uvádza právne základy fungovania seniorskej politiky na území mesta Spišská Belá a popisuje použité metodologické postupy spracovania tohto Programu seniorskej politiky.

V II. kapitole sa tento Program venuje diagnostike situácie seniorov (najmä na území mesta). Táto kapitola predstavuje analytickú časť dokumentu, v ktorej sú použité kvantitatívne aj kvalitatívne analytické metódy (oficiálne štatistické údaje zo Štatistického úradu SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, interné údaje mesta, dotazníkový prieskum, fokusové skupiny, pocitová mapa). Súčasťou tejto kapitoly je SWOT analýza, ako aj hlavné závery a odporúčania, ktoré vzišli z analýzy situácie seniorov v meste.

Analýza štatistických ukazovateľov a vývojových trendov v populácii mesta jasne poukazuje na starnutie obyvateľstva mesta, pričom počet (a aj podiel) seniorov v meste pomerne rýchlo rastie. Kým celkový počet obyvateľov Spišskej Belej sa za ostatných 10 rokov takmer nezmenil, počet seniorov sa zvýšil až o 32 % (zo 724 v roku 2015 na 954 v roku 2024). Podiel seniorov vo veku 65+ na celkovom počte obyvateľov mesta sa v tom istom období zvýšil o 3,4 p.b. (z 10,9 % na 14,3 %). Z hľadiska poskytovaných sociálnych služieb na území Spišskej Belej je pozitívnou skutočnosť, že len samotné mesto poskytuje až 6 druhov sociálnych služieb, pričom ďalšie sociálne služby poskytuje neverejný poskytovateľ. Na druhej strane, z pohľadu ekonomickej udržateľnosti je do budúcnosti výzvou skutočnosť, že mesto zo svojho rozpočtu na poskytovanie všetkých týchto sociálnych služieb po zúčtovaní všetkých príjmov a výdavkov dopláca až cca 200 000 € ročne (údaj za r. 2024).

Za výrazné pozitívum v záujme zvyšovania kvality života seniorov v Spišskej Belej možno považovať, že pre seniorov (a v spolupráci so seniormi) sa v meste počas roka organizuje množstvo rôznorodých aktivít a podujatí (voľnočasové, vzdelávacie, záujmové aktivity, medzigeneračné aktivity, školenia na úseku digitálnej gramotnosti, bezpečnosti a iné), pričom sa im zároveň poskytuje podpora v rôznej forme (napr. príspevky jubilantom, potravinové a hygienické balíčky, poskytovanie použitých, ale stále funkčných vecí). Všetky tieto aktivity / podporu realizuje / poskytuje tak samospráva mesta, ako aj viaceré organizácie (obecné, štátne, cirkevné, neziskové) a dobrovoľníci.

Výsledky anonymného dotazníkového prieskumu medzi seniormi poukazujú najmä na možnú nedostatočnú informovanosť seniorov o aktivitách organizovaných v meste, čo je potrebné riešiť skvalitnením informovania zo strany samosprávy (lepšia koordinácia, využívanie širšieho spektra komunikačných kanálov). Na druhej strane, z výsledkov fokusových skupín vyplýva dobrá informovanosť o aktivitách v meste, výrazne prevažuje spokojnosť s rôznorodosťou a množstvom organizovaných aktivít počas roka, ako aj s podporou samosprávy v prospech seniorov.

Pocitová mapa mesta Spišská Belá, vytvorená na základe pocitov seniorov ohľadom vybraných tém vo verejných priestoroch, poskytla samospráve mesta mimoriadne

cenné a relevantné informácie ohľadom plánovania / obnovy verejných priestorov tak, aby bolo možné tieto priestory prispôbiť požiadavkám / preferenciám seniorov (napr. z hľadiska ich bezpečnosti, odstraňovania bariér v pohybe, skvalitňovania zelene a pod).

III. kapitola tohto Programu predstavuje jeho strategickú a implementačnú časť, pričom definuje stratégiu seniorskej politiky mesta Spišská Belá do roku 2030. Stratégia je postavená na výsledkoch analytickej časti Programu, pričom zohľadňuje názory / podnety / želania seniorov, ako aj ďalších obyvateľov mesta a iných aktérov, zainteresovaných v seniorskej politike mesta.

Stratégia definuje hlavný cieľ, ktorým je „Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií“. Naplnenie tohto hlavného cieľa bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov podľa oblastí, v ktorých sa plánujú intervencie. Stratégia definuje spolu 7 oblastí, v rámci ktorých sa budú realizovať rôzne intervencie (aktivity, podpora v prospech seniorov): Ekonomická bezpečnosť, Zdravie, Starostlivosť v mieste bydliska, Bezpečnosť v mieste bydliska, Voľný čas, Vzdelávanie a Bývanie.

Pre každú z týchto oblastí je zadaný jeden alebo viacero špecifických cieľov. Veľmi dôležitým pre úspešné naplnenie stratégie je zároveň horizontálny cieľ, splnenie ktorého bude pozitívne pôsobiť na plnenie špecifických cieľov v jednotlivých oblastiach: „Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá“.

Všetky ciele tejto stratégie seniorskej politiky majú zadané merateľné ukazovatele. Pre hlavný boli zadané kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie, pre horizontálny cieľ boli zadané ukazovatele horizontálneho cieľa a pre špecifické ciele bola zadaná sústava ukazovateľov špecifických cieľov.

3. Právne základy pre seniorskú politiku

Názov:	Všeobecne záväzné nariadenie mesta Spišská Belá č. 3/2025 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
Účinnosť od:	01.01.2026
Rozsah platnosti:	01.01.2026 - neurčito
Zdroj:	https://spisskabela.sk/wp-content/uploads/2026/01/VZN_03_2025_Miestne-dane-a-poplatky_Uznesenie-1982025.pdf
Stručná charakteristika:	Nariadenie, ktorým sa na území mesta ustanovujú sadzby miestnych daní a miestneho poplatku za komunálny odpad. Fyzické osoby nad 62 rokov majú zľavu 30 % z miestneho poplatku za komunálny odpad (zľava cca 14 € / osobu / rok).

Názo v:	Všeobecne záväzné nariadenie mesta Spišská Belá č. 1/2025 o poskytovaní sociálnych služieb na území mesta Spišská Belá a o úhradách za tieto služby
Účinnosť od:	24.11.2025
Rozsah platnosti:	24.11.2025 – neurčito
Zdroj:	https://spisskabela.sk/samosprava/vzn/vzn-mesta-spisska-bela-c-1-2025-o-poskytovani-socialnych-sluzieb-na-uzemi-mesta-spisska-bela-a-o-uhradach-za-tieto-sluzby/
Stručná charakteristika:	Nariadenie, ktorým sa ustanovujú sadzby za poskytovanie tých sociálnych služieb, ktorých poskytovateľom je mesto

Názo v:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030
Účinnosť od:	19.05.2025
Rozsah platnosti:	19.05.2025 – 31.12.2030
Zdroj:	https://spisskabela.sk/samosprava/dolezite-dokumenty/program-hospodarskeho-a-socialneho-rozvoja-mesta/
Stručná charakteristika:	Strategický dokument mesta, obsahujúci plánované aktivity na dosiahnutie komplexného rozvoja mesta. Úspešná realizácia zadefinovaných aktivít (niektoré z nich sa týkajú výlučne seniorov,) bude mať pozitívny dopad na kvalitu života seniorov.

Názo v:	Komunitný plán sociálnych služieb 2024-2030
Účinnosť od:	12.12.2024
Rozsah platnosti:	12.12.2024 – 31.12.2030
Zdroj:	https://spisskabela.sk/wp-content/uploads/2024/12/NAVRH-Spisska_Bela-KPSS_2024_2030-v_2.pdf
Stručná charakteristika:	Koncepčný dokument mesta, týkajúci sa najmä rozvoja sociálnych služieb, čiastočne aj sociálnej oblasti ako takej. Jedna zo štyroch cieľových skupín, ktorým sa tento dokument venuje, sú seniori. Úspešná realizácia zadefinovaných aktivít (niektoré z nich sa týkajú výlučne seniorov,) bude mať pozitívny dopad na kvalitu života seniorov.

4. Teoretické východiská realizácie seniorskej politiky

Túto podkapitolu spracúva strategický expert.

5. Metodológia spracovania dokumentu

Analytická časť dokumentu (Kapitola II. Diagnostika situácie seniorov...) bola spracovaná na základe štatistických údajov, ako aj výsledkov dotazníkového prieskumu a prieskumu fokusových skupín. Dotazníkový prieskum sa realizoval medzi seniormi mesta anonymnou formou. Diskusie v rámci fokusových skupín sa so seniormi realizovali prezenčne. Z analýz štatistických údajov, dotazníkového prieskumu a prieskumu fokusových skupín vzišli pre mesto závery a odporúčania pre budúcu realizáciu seniorskej politiky. Uvedené práce / aktivity sa realizovali počas roku 2025.

Tieto výsledky / závery boli následne prekonzultované na lokálnom stretnutí, ktoré sa uskutočnilo v januári 2026 a ktorého sa zúčastnili strategický expert, zástupca Prešovského samosprávneho kraja, podporný expert, predstavitelia mesta Spišská Belá a zástupcovia zainteresovaných skupín v meste (spolu 16 osôb – predstavitelia všetkých organizácií, ktoré na území mesta vyvíjajú akékoľvek aktivity spojené so seniormi). Na lokálnom stretnutí sa diskutovalo o výsledkoch diagnostiky a pripravil sa návrh východísk pre tvorbu strategického dokumentu (aké ciele by si malo mesto v rámci seniorskej politiky stanoviť, na aké oblasti by sa malo zamerať, východiská a prípadné riziká pre implementáciu stratégie, návrhy merateľných ukazovateľov a ďalšie skutočnosti).

V marci 2026 sa pre všetkých partnerov projektu konali v Krakove strategické workshopy. Na týchto workshopoch boli partnerom predstavené teoretické aspekty tvorby strategického dokumentu, SWOT analýzy, spôsoby formulácie vízie, poslania, cieľov, merateľných ukazovateľov. Za mesto Spišská Belá sa týchto workshopov zúčastnilo spolu 10 osôb (podporný expert, predstavitelia mesta a zainteresovaných skupín). V praktickej časti workshopov pracovala skupina na tvorbe SWOT analýzy, formulácii vízie, poslania a cieľov budúceho strategického dokumentu.

Všetky vyššie uvedené skutočnosti (diagnostika, závery a odporúčania, východiská pre tvorbu cieľov mesta...) boli podkladom pre tvorbu strategického dokumentu, ktorý sa spracúval na jar 2026. Štruktúra strategického dokumentu bola stanovená strategickým expertom projektu, za mesto Spišská Belá všetky príslušné kapitoly spracúval podporný expert v spolupráci so zamestnancami mesta Spišská Belá.

Úvodný návrh strategického dokumentu (verzia 1.0) bol najprv interne prekonzultovaný v rámci mesta v priebehu mája-júna 2026 (mestský úrad, primátor, poslanci mestského zastupiteľstva). Výsledkom interného pripomienkovania bola úprava návrhu dokumentu (verzia 1.1). K úvodnému návrhu svoje pripomienky doručil aj strategický expert projektu, pričom jeho návrhy / postrehy boli v plnej miere akceptované a zapracované boli do ďalšej verzie dokumentu (verzia 1.2). Následne sa počas júla a augusta 2026 uskutočnili verejné konzultácie k Programu seniorskej politiky mesta Spišská Belá (verzia 1.2.).

V rámci verejných konzultácií mala široká aj odborná verejnosť možnosť pripomienkovať predložený návrh dokumentu, ktorý bol zverejnený na pripomienkovanie v online podobe a k dispozícii bol obyvateľom mesta aj v tlačenej podobe. Dňa 06.08.2026 sa uskutočnila verejná konzultácia, ktorej sa zúčastnili zástupcovia Prešovského samosprávneho kraja, podporný expert, predstavitelia mesta Spišská Belá, zástupcovia zainteresovaných skupín v meste a široká verejnosť (94 osôb, takmer výlučne z radov seniorov). Počas tejto konzultácie bol verejnosti predstavený návrh Programu seniorskej politiky mesta Spišská Belá (verzia 1.2), ku ktorému prebehla diskusia s účastníkmi. Okrem toho boli použité (realizované) aj ďalšie participatívne metódy získavania názorov verejnosti k vybraným témam a okruhom – pocitová mapa mesta a miestna občianska kaviareň.

Návrh

II. DIAGNOSTIKA SITUÁCIE SENIOROV V POĽSKU A NA SLOVENSKU

1. Metodologický úvod

Spracovanie diagnostiky situácie seniorov v meste Spišská Belá prebiehalo v štyroch fázach. V úvodnej fáze sa získavali a spracúvali oficiálne štatistické údaje o obyvateľstve SR, Prešovského samosprávneho kraja a mesta Spišská Belá. Použité boli najmä dáta zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z r. 2021. Cieľom tejto fázy bolo na základe „tvrdých“ dát zistiť situáciu ohľadom stavu a vývojových trendov v demografickej štruktúre obyvateľstva mesta Spišská Belá a porovnať tieto trendy s vývojom v SR.

Druhú a tretiu fázu spracovania diagnostiky predstavovali kvalitatívne analýzy. V druhej fáze sa realizoval anonymný dotazníkový prieskum medzi seniormi, ktorého cieľom bolo zistiť názory seniorov na rôzne témy spojené so životom v Spišskej Belej (najmä ohľadom organizácie rôznych aktivít pre seniorov na území mesta, dôležitosti vybraných aktivít pre kvalitu ich života, ako aj návrhy seniorov do budúcnosti).

V ďalšej fáze bol realizovaný prieskum fokusových skupín – kvalitatívny výskum formou skupinových diskusií so seniormi. V rámci týchto skupinových diskusií (celkom 11 skupín seniorov, každá skupina mala 5-10 členov) boli konzultované otázky týkajúce sa kvality života seniorov na území mesta, organizácie podujatí a aktivít pre nich a tiež návrhy seniorov na skvalitnenie ich života do budúcnosti.

Z výsledkov prvých troch fáz spracovania diagnostiky boli sformulované závery a odporúčania. Následne, vo štvrtej fáze, boli všetky doterajšie výsledky diagnostiky, ako aj závery a odporúčania z diagnostiky vyplývajúce, prekonzultované na lokálnom stretnutí zástupcov samosprávy, strategického experta, zástupcu PSK a podporného experta so seniormi a zástupcami zainteresovaných skupín v meste. Zároveň boli štatistické údaje o obyvateľstve Spišskej Belej aktualizované a použité boli najnovšie dostupné dáta (zo Štatistického úradu Slovenskej republiky). Analýza vývoja početnosti obyvateľov mesta a jeho vekovej štruktúry tak bola dopracovaná a upravená v nadväznosti na aktualizované dáta. Týmto bola diagnostika situácie seniorov na území Spišskej Belej ukončená.

2. Štatistické údaje

2.1 Národná úroveň

Starší ľudia sú na Slovensku novodobým fenoménom. Podľa údajov Výskumného demografického centra v roku 1980 žilo na Slovensku 13,3 % osôb starších ako 60 rokov, pričom v roku 2018 sa tento podiel zvýšil na 22,3 %. Kým v 80-tych rokoch 20. storočia išlo len o niečo vyše desatinu populácie – teda skôr o okrajovú časť

spoločnosti, v priebehu štyroch desaťročí sa počet a podiel starších ľudí výrazne zvýšil a ich váha v populácii je o 9 percentuálnych bodov vyššia. Teda už tak nejde o okrajovú časť spoločnosti, ale o nový výrazný demografický prvok spoločnosti. A predpoklad je, že v roku 2050 bude na Slovensku z celej populácie až 37,4 % osôb starších ako 60 rokov. V priebehu nasledovných len 30 rokov sa tak ich podiel zvýši o ďalších vyše 15 percentuálnych bodov. Je zrejmé, že starší ľudia sa stávajú osobitnou formotvornou skupinou slovenskej spoločnosti.

Tabuľka 1: Prognóza vývoja populácie na Slovensku (v tis. obyvateľov)

	2011		2050	
	abs	%	abs	%
Populácia do 60 r. veku	4 430	81,6	3 415	62,6
Populácia nad 60 rokov veku	999	18,4	2 040	37,4
Populácia spolu	5 429	100,0	5 455	100,0

Zdroj: VDC, Infostat, Bratislava

Starší ľudia nad 60 rokov sa rozličným spôsobom začleňujú do spoločnosti. Tí vo veku 60 až 64 rokov sú najčastejšie ešte stále aktívnymi pracovníkmi, aj keď máme skúsenosti, že v období vyššej miery nezamestnanosti sa táto skupina stala vysoko rizikovou a často práve títo sa stávali nezamestnanými. Nasledovná veková skupina 65-69 ročných už je väčšinou mimo trhu práce, ale niektoré profesie sa ešte uplatňujú v práci, aj keď už na rozličné dohody či kontrakty. Starší nad 70 rokov do 75 rokov sa už pracovne angažujú málo, často sa potykajú aj so zdravotnými problémami, potrebou sociálnej starostlivosti, a najmä ženy prežívajú svoj život väčšinou bez zomrelého bývalého mužského partnera. Vo veku od 75 rokov do veku 79 rokov sa riziká chorôb a osamelosti výrazne zvyšujú a vo veku nad 80 rokov už treba rátať aj so zabezpečovaním opatery o vyšší podiel nevládných osôb.

Tabuľka 2: Prognóza vývoja populácie na Slovensku podľa pohlavia (v tis. obyvateľov)

Veková skupina	2011			2050		
	Muži	Ženy	Počet mužov na 1000 žien	Muži	Ženy	Počet mužov na 1000 žien
60-69 r.	236,9	294,1	805	413,9	399,6	1036
70-79 r.	116,5	192,4	606	345,8	376,7	918
80-89 r.	43,1	97,8	440	161,9	231,4	700
90-99 r.	3,6	9,9	370	36,9	75,4	489
100 r. +	0,1	0,2	303	0,6	1,8	356
Spolu	400,2	594,4	673	959,3	1084,8	884

Zdroj: VDC, Infostat, Bratislava

2.2 Prešovský samosprávny kraj

Starnutie obyvateľstva predstavuje v súčasnosti v Slovenskej republike jeden z najvýraznejších sociálnych problémov. V Prešovskom samosprávnom kraji žilo v roku 2018 celkovo 114 552 obyvateľov vo veku nad 65 rokov (ďalej len 65+), z toho bolo 45 632 mužov a 68 920 žien. Za ostatných 10 rokov stúpol počet obyvateľov PSK 65+ z 85 806 na 114 552, čo je nárast o 38,39 % (o 28 746 obyvateľov). Trend nárastu obyvateľov PSK 65+ bude aj naďalej pokračovať.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov v Prešovskom kraji v období 2015-2024

Počet obyvateľov v Prešovskom kraji - roky 2015 - 2024

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.

Z hľadiska potrebnej podpory a pomoci pre obyvateľov PSK 65+ je možné na základe kvalifikovaných prepočtov predpokladať, že približne 12 048 obyvateľov PSK vo veku nad 65 rokov potrebuje nejakú formu sociálnej podpory a pomoci. Čím vyšší je vek týchto obyvateľov, tým viac z nich potrebuje pomoc a podporu. Veľká časť týchto

obyvatel'ov má v súčasnosti podporu zabezpečení prostredníctvom sociálnych služieb alebo neformálnej podpory (príspevok na opatrovanie).

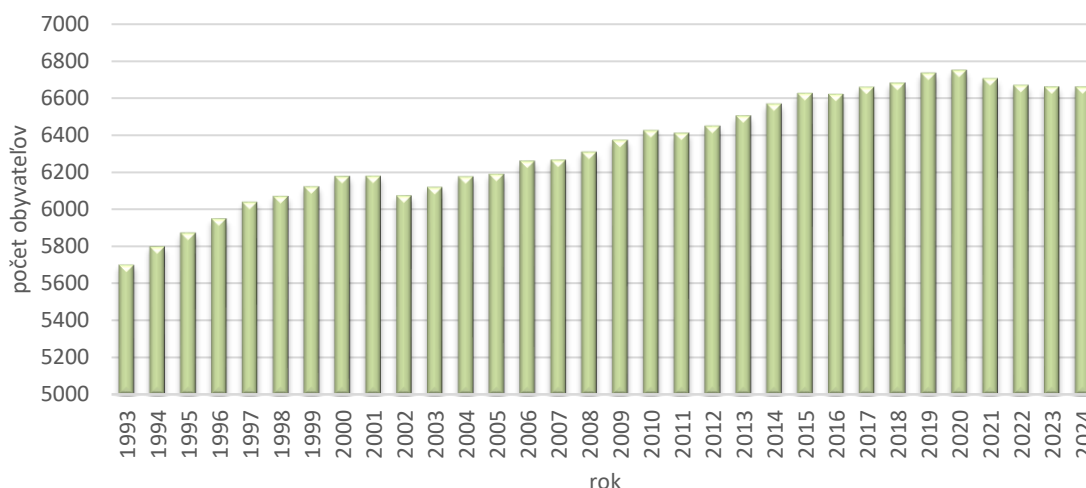
2.3 Mesto Spišská Belá

Mesto Spišská Belá leží na severozápade východného Slovenska. Administratívne je začlenené do okresu Kežmarok v Prešovskom kraji. Situované je v Popradskej kotline, v podhorí Tatier. Leží na križovatke hlavných komunikačných línií v smere západ-východ (Poprad-Stará Ľubovňa) a v smere do Poľska (sever).

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov mesta už od roku 1993 takmer nepretržite rastie (v ostatných 4 rokoch sa však tento priaznivý trend začína meniť). Za posledné tri dekády sa počet obyvateľov zvýšil až o 17 % (z 5 699 v roku 1993 na 6 660 v roku 2024). Kým v období 1993-2020 Spišská Belá takmer každý rok zaznamenávala medziročný prírastok počtu obyvateľov (okrem niekoľkých drobných výnimiek), od roku 2021 už mesto prírastky nezaznamenáva.

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Belá v období 1993-2024

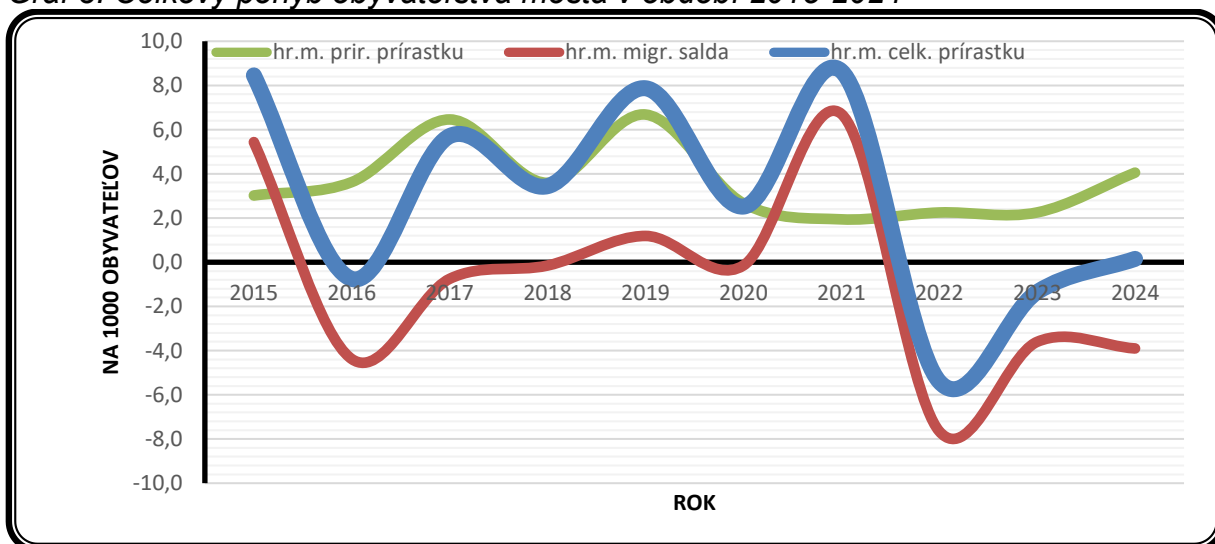
Zdroj: vlastné spracovanie

Dôvodom dynamického rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré mesto vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Belej 12,0 ‰. Pre porovnanie, v Prešovskom kraji sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 11,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca

8,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Belej nízka – len 8,3 ‰. V Prešovskom kraji dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2024 úroveň 8,5 ‰ a v Slovenskej republike 10,0 ‰. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v meste pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 12,3 ‰. Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 13,1 ‰. Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne nepriaznivý vývoj migračného salda za ostatných 10 rokov. Z aspektu migrácie tak v Spišskej Belej prebiehajú prevažne depopulačné procesy.

Graf 3: Celkový pohyb obyvateľstva mesta v období 2015-2024

Zdroj: vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

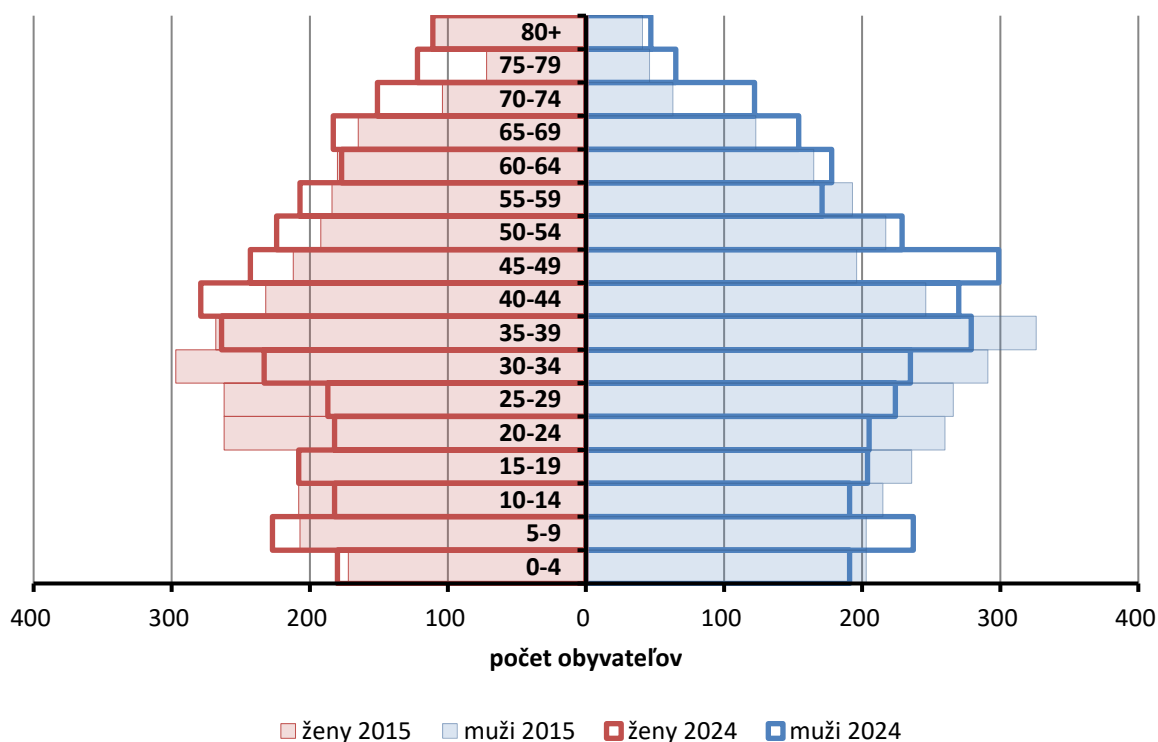
Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny (príp. prechodný medzi týmito základnými typmi).

Veková pyramída obyvateľstva Spišskej Belej ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (k 31.12.2024 to bolo v pomere 1 208 k 2 141). Najvyššie

zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Spišskej Belej majú aktuálne vekové skupiny 35-39, 40-44 a 45-49 ročných. K 31.12.2024 tu spomedzi 6 661 obyvateľov žilo 1 208 detí do 14 rokov a 955 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 6 661 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 3 301 mužov a 3 360 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 4: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024

Spišská Belá

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Spišskej Belej starne, a to dokonca rýchlejšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva mesta sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 36,6 na 38,9 rokov. To znamená, že v meste sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil o 2,3 roka, zatiaľ čo v SR to bolo „len“ o 2,1 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou však v Spišskej Belej žije o niečo mladšie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v meste v roku 2024 bol 38,9 rokov (pričom v SR to bolo až 42,2 rokov).

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste zvyšuje (čo je negatívny trend), avšak o niečo pomalším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva mesta Spišská Belá, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2024 hodnotu 79,0. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v meste 79 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2014 to bolo len cca 60 osôb). V prípade SR však index starnutia v roku 2024 dosiahol hodnotu až 118,9. Je teda nutné skonštatovať, že hoci je v meste vývoj negatívny, nie je až taký negatívny, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 3: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Priemerný vek (rok)	Spišská Belá	36,6	36,8	37,1	37,3	37,5	37,7	37,7	38,0	38,4	38,9
	SR	40,1	40,4	40,6	40,8	41,1	41,3	41,4	41,6	41,9	42,2
Mediánový vek (rok)	Spišská Belá	35,2	35,6	36,1	36,5	36,9	37,3	37,4	38,0	38,5	39,2
	SR	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2	42,6	43,0
Index starnutia	Spišská Belá	59,9	61,4	63,7	65,1	67,2	69,8	69,0	70,5	74,6	79,0
	SR	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0	114,8	118,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre mesto naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniorami (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Spišská Belá sa za ostatných 10 rokov zhoršila. V porovnaní s rokom 2015 sa v roku 2024 podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva takmer nezmenil (18,2 % v r. 2015, resp. 18,1 % v r. 2024), pričom sa zároveň významne zvýšil podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (z 10,9 % na 14,3 %). Pre úplnosť je však nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v meste Spišská Belá o niečo priaznivejšia.

Tabuľka 4: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo- vateľ	Úze- mie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
4 roky alebo menej (počet)	Spiš- ská Belá	375	385	400	413	446	451	458	431	404	371
65 rokov alebo viac (počet)	Spiš- ská Belá	724	743	784	806	832	865	866	894	924	954
Predprod- uktívny vek (%)	Spiš- ská Belá	18,2	18,3	18,5	18,6	18,4	18,4	18,7	19,0	18,6	18,1
	SR	15,3	15,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	16,0	15,8
Produktí- vny vek (%)	Spiš- ská Belá	70,8	70,5	69,7	69,4	69,3	68,8	68,4	67,6	67,5	67,5
	SR	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1	65,7	65,4
Poprodu- ktívny vek (%)	Spiš- ská Belá	10,9	11,2	11,8	12,1	12,4	12,8	12,9	13,4	13,9	14,3
	SR	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9	18,4	18,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

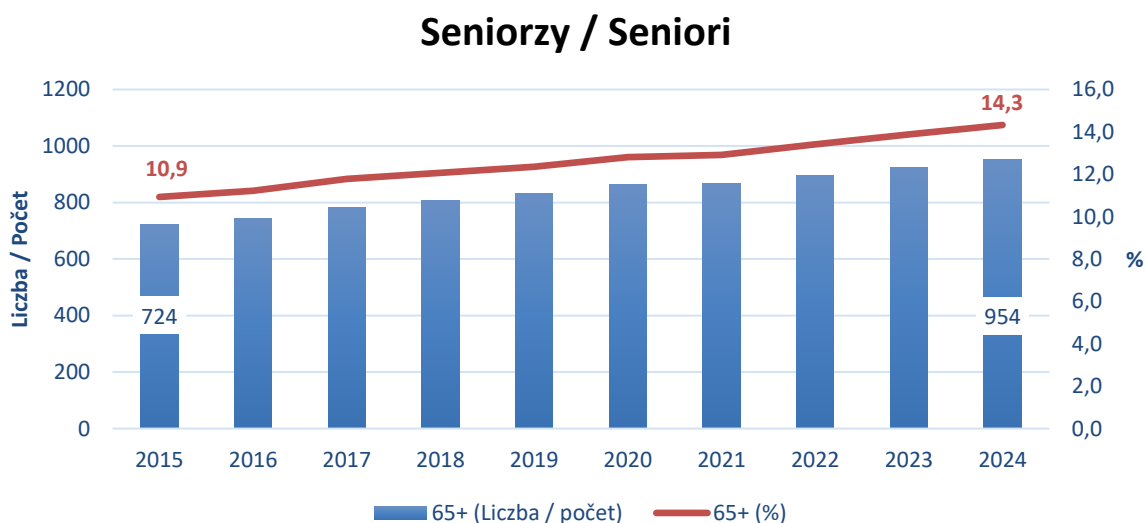
V strednodobom horizonte môže samospráva mesta očakávať výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách a rôznych podporných aktivitách pre seniorov. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, počet aj podiel seniorov vo veku 65+ sa v meste za ostatných 10 rokov prudko zvýšil – až o 32 % (v absolútnom vyjadrení až o 230 osôb – zo 724 v r. 2015 na 954 v r. 2024). Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno teda konštatovať, že v najbližších rokoch možno očakávať ďalší nárast dopytu po sociálnych službách a rôznych podporných aktivitách (spoločenské podujatia, voľnočasové aktivity, vzdelávanie, pohybové aktivity a pod.), zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet seniorov 65+	724	743	784	806	832	865	866	894	924	954
Podiel seniorov 65+ na celkovom počte obyv. mesta (%)	10,9	11,2	11,8	12,1	12,4	12,8	12,9	13,4	13,9	14,3
Medziročný prírastok seniorov 65+	-	19	41	22	26	33	1	28	30	30

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Graf 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

3. Kvalitatívne analýzy

3.1 Dotazníkový prieskum

Počet vyplnených dotazníkov: 94

Stupnica hodnotenia:

1 – Určite zle / 2 – Skôr zle / 3 – Bez názoru / 4 – Skôr dobre / 5 – Určite dobre

Otázka 1: Školenia a stretnutia pre seniorov

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	37 (40,4 %)	2 (3,2 %)	51 (56,4 %)	4 (5,3 %)	0

Záver:

Až 43,6 % respondentov považuje túto oblasť za nedostatočnú a viac ako polovica nemá názor. Naznačuje to buď absenciu takýchto podujatí, alebo slabú informovanosť.

Odporúčanie: Zaviesť pravidelné školenia a stretnutia zamerané na zdravie, technológie a spoločenské kontakty.

Otázka 2: Podpora seniorov v núdzi a osamelých

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	36 (39,4 %)	0	56 (62,8 %)	2 (2,1 %)	0

Záver:

Podpora osamelých seniorov je výrazne nedostatočná. Veľký počet ľudí sa k tejto otázke nevedel vyjadriť, čo poukazuje na slabú viditeľnosť týchto služieb.

Odporúčanie: Zaviesť komunitnú opateru, telefonickú linku, pravidelné domáce návštevy alebo sieť dobrovoľníkov.

Otázka 3: Aktivity pre miestne tradície v spolupráci so seniormi

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	34 (36,2 %)	1 (1,1 %)	52 (55,3 %)	7 (7,4 %)	0

Záver:

Seniori sú nositeľmi tradícií, no ich potenciál zostáva nevyužitý. Viac ako 55 % opýtaných nevie, či sa niečo v tejto oblasti robí.

Odporúčanie: Vytvoriť aktivity ako kulinárske dni, folklórne dielne či remeselné ukážky, kde seniori odovzdajú skúsenosti mladej generácii.

Otázka 4: Aktivity pre zdravie a bezpečnosť seniorov

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	40 (42,6 %)	0	50 (53,2 %)	4 (4,3 %)	0

Záver:

Zdravie a bezpečnosť sú kritické oblasti, ktoré občania vnímajú ako nedostatočne riešené.

Odporúčanie: Organizovať cvičenia, preventívne vyšetrenia, spoluprácu s políciou na tému bezpečnosti seniorov, najmä pred podvodníkmi.

Otázka 5: Aktivity pre integráciu seniorov a seniorskej komunity

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	39 (41,5 %)	1 (1,1 %)	46 (48,9 %)	8 (8,5 %)	0

Záver:

Viac ako 90 % opýtaných vníma slabú integráciu seniorov – buď ako problém, alebo sa nevedia vyjadriť.

Odporúčanie: Zriadiť klub seniorov, podujatia typu „čaj o piatej“, výlety, záujmové aktivity (šport, záhrada, ručné práce).

Otázka 6: Aktivity pre medzigeneračnú integráciu

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	38 (40,4 %)	1 (1,1 %)	31 (33 %)	24 (25,5 %)	0

Záver:

Medzigeneračné aktivity existujú len čiastočne – pozitívne ich hodnotí len štvrtina respondentov.

Odporúčanie: Podujatia typu „babička číta deťom“, spoločné pečenie, výtvarné dielne, počítačové kurzy vedené mladými.

Otázka 7: Spolupráca so seniormi a seniorskými inštitúciami z iných regiónov

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	33 (35,1 %)	2 (2,1 %)	43 (45,7 %)	16 (17 %)	0

Záver:

Z regiónu do regiónu zatiaľ seniori aktívne nespolupracujú. Ide o nevyužitý priestor pre inšpiráciu a výmenu skúseností.

Odporúčanie: Navrhnuť výmenné návštevy s inými mestami, účasť na krajských akciách, zapojenie do projektov zameraných na seniorov.

3.2 Prieskum fokusových skupín

Miesto realizácie: Denné centrum Spišská Belá (62 členov)

Denné centrum Strážky (32 členov)

Spolu: 94 respondentov – seniorov

Počet fokusových skupín:

Spišská Belá: 7 skupín

Strážky: 4 skupiny

Spolu: 11 skupín (5 – 10 členov)

Moderátorky prieskumu:

Ing. Anna Mlaková (vedúca Odboru sociálnych vecí)

Mgr. Anna Sisková (referent Odboru sociálnych vecí)

Metodika:

- Kvalitatívny výskum formou skupinových diskusií
- Všetky skupiny dostali **rovnaké otázky** týkajúce sa potrieb seniorov

Diagnostická analýza odpovedí

Otázka 1 – Spokojnosť so životom v meste:

7 skupín označilo život ako „určite dobrý“

4 skupiny ako „skôr dobrý“

Záver: Prevažujúci pozitívny postoj seniorov, s menšími rezervami. Dôvodom môže byť rozdiel v kvalite služieb medzi lokalitami alebo individuálne očakávania.

Otázka 2 – Realizácia aktivít a opatrení:

Všetky skupiny uviedli, že sa aktivity **realizujú**.

Záver: Dobrá dostupnosť a kontinuita komunitných a sociálnych aktivít v meste. Mesto pravdepodobne aktívne komunikuje so seniormi a zapája ich.

Otázka 3 – Najčastejšie potreby seniorov:

Liečebné pobyty (rekondičné, kúpeľné), Plávanie

Záver: Tieto dve potreby sú pre seniorov **najdôležitejšie** z hľadiska zdravia, mobility a regenerácie. Zároveň ide o **formy prevencie a podpory kvality života**.

Otázka 4 – Vnímanie oblastí pôsobenia samosprávy:

Všetky skupiny označili všetky oblasti ako „veľmi dôležité“

Záver: Seniori si **uvedomujú komplexnosť sociálnej podpory** a majú záujem o aktívne pôsobenie mesta v rôznych oblastiach života (sociálne služby, doprava, zdravie, kultúra atď.).

Otázka 5 – Najdôležitejšie oblasti pre rozvoj:

Vzdelávanie (napr. digitálne zručnosti, osвета), **Bývanie** (bezpečné, dostupné, upravené pre vek)

Záver: Zvýšená potreba **podpory samostatnosti a orientácie vo svete**, ktorý sa digitalizuje. Bývanie je prioritou najmä pre osamelo žijúcich seniorov.

Otázka 6 – Iné návrhy a potreby**Opakujú sa odpovede z otázky č. 3 (plávanie a liečebné pobyty)**

Záver: Tieto potreby sú **klúčové a naliehavé** – zazneli opakovane a spontánne, aj mimo priameho opýtania.

3.3 Pocitová mapa mesta

Pocitová mapa predstavuje jeden z nástrojov samosprávy na plánovanie, obnovu a skvalitňovanie verejných priestorov, ako aj na identifikáciu „problematických“ lokalít v meste (z hľadiska bezpečnosti, dopravy, zelene, ...). Tento metodický nástroj (pocitová mapa) bol použitý z dôvodu špecifik cieľovej skupiny seniorskej politiky mesta – samotných seniorov (seniori obyčajne majú iné potreby / problémy, inak spravidla vnímajú niektoré skutočnosti / priestory, ako ostatné vekové skupiny obyvateľstva – či už v téme svojej bezpečnosti, pohybu po verejných priestoroch, bariér, dostupnosti verejných budov a pod.).

Miesto realizácie:	Reštaurácia v Mlyne, Spišská Belá
Dátum:	06.08.2026
Počet respondentov:	94 osôb (takmer výlučne seniori, z toho 71 žien a 23 mužov)
Ciele prieskumu:	Identifikovať „problematické“ lokality v meste (z hľadiska bezpečnosti, dopravy, zelene, ... – tak, ako ich vnímajú seniori)
Použitý nástroj:	Získanie relevantných dát na skoncipovanie Programu seniorskej politiky mesta v oblasti verejných priestorov (tak, aby malo mesto spoľahlivé a dôveryhodné dáta ohľadom vnímania, potrieb a požiadaviek seniorov na verejné priestory)
Metodický garant:	Radomír Babiak
Počet skupín:	7 skupín po 12-14 členov
Metodika:	Kvalitatívny prieskum (mapovanie pocitov respondentov) Každá skupina pracovala pri samostatnom stole Pri každom stole bol jeden „vedúci“ stola; všetci vedúci stolov prešli pred začatím tvorby pocitovej mapy mesta metodickou prípravou Každá skupina dostala rovnaké otázky na vybrané témy súvisiace s pohybom po verejných priestoroch a vnímaním týchto priestorov (pocity) Pri každej otázke mali účastníci obmedzený čas na odpovede (10-15 minút, podľa potreby)

Účastníci svoje pocity zaznačovali do vopred pripravených mapových podkladov, v prípade doplňujúcich informácií k pocitom sa tieto informácie zapisovali na papier.

Otázky položené respondentom:

1. **Ktoré verejné priestory radi navštevujete?**
(napr.: parky, centrum, okolie potokov, park pri kaštieli, ...)
2. **Kde sa necítite bezpečne?**
(napr.: pre chýbajúce osvetlenie, tmavé kúty, doprava, hra s deťmi, obťažovanie osôb, ...)
3. **Kde sa cítite bezpečne?**
4. **Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké?**
(napr.: chýbajúci chodník, vysoký obrubník, nebezpečný prechod, nekvalitný povrch, schody, parkovanie áut, ...)
5. **Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké?**
(napr.: lavička, kôš, verejné osvetlenie, zábradlie, ...)
6. **Na ktorých miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne?**
(napr. nedostatočné kosenie, chýbajúce stromy, kvety, tráva, ...)

Vyhodnotenie

Účastníci v počte 94 boli mimoriadne aktívni, pričom svojimi odpoveďami poskytli veľké množstvo vstupov – vyjadrili **spolu až 1 847 pocitov**. Priemerne teda každý účastník vyjadril takmer 20 pocitov, pri šiestich položených otázkach bolo na každú otázku získaných od účastníkov v priemere 308 pocitov.

Z pohľadu tém, ktoré boli jednotlivými otázkami u seniorov skúmané (bezpečnosť, bariéry, zeleň, ...), možno konštatovať, že **najväčšie zhľady pocitov** (pri vyhodnotení všetkých otázok spolu) **boli zaznamenané najmä v centre mesta** (okolo mestského úradu spolu s hlavnou križovatkou a priestorom pred obchodným domom, prilahlé ulice k centru), **na dopravných trasách v meste, okolo Belanského rybníka a v Strážkach** (najmä ucelený priestor pozostávajúci z vodnej nádrže, Kaštieľa Strážky s anglickým parkom, Denného centra Strážky a hlavnej cesty cez Strážky). **Tieto priestory sú** teda v rámci celého katastra mesta Spišská Belá v kontexte skúmaných tém **vnímané seniormi najintenzívnejšie** (pri odpovediach na jednotlivé otázky sa však zhľady pocitov v rámci každej otázky priestorovo od seba líšia – viď nasledujúci text, nasledujúca mapa a mapy v Prílohe).

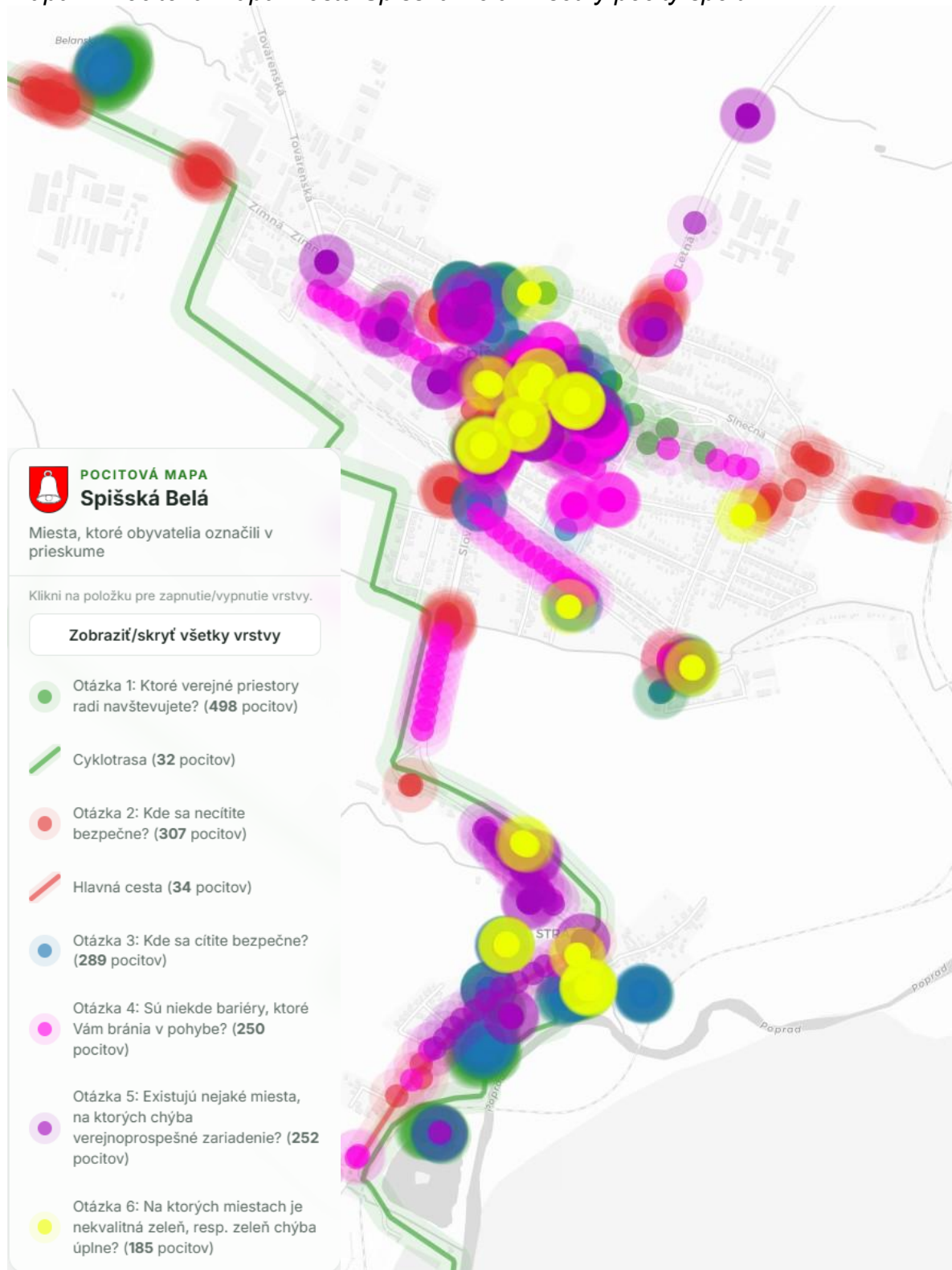
Tabuľka 6: Počet pocitov, vyjadrených respondentmi na jednotlivé otázky

Otázka	Počet vyjadrených pocitov
1. Ktoré verejné priestory radi navštevujete?	530
2. Kde sa necítite bezpečne?	341
3. Kde sa cítite bezpečne?	289
4. Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké?	250
5. Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké?	252
6. Na ktorých miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne?	185
Pocity spolu:	1 847
Počet respondentov:	94

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

Mapa 1: Pocitová mapa mesta Spišská Belá - všetky pocity spolu

Zdroj: vlastné spracovanie

Z pocitov, vyjadrených respondentmi na jednotlivé otázky, vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Otázka č. 1: Ktoré verejné priestory radi navštevujete?

- v rámci samotnej Spišskej Belej respondenti jednoznačne najradšej navštevujú centrum mesta (okolo mestského úradu a rímskokatolíckeho kostola až k Petzvalovmu múzeu). Výraznejšie obľúbený je aj Belanský rybník, komunitná záhrada a cintorín.
- v Strážkach je to najmä anglický park pri kaštieli, v menšej miere aj priestor pri dennom centre, pri vodnej nádrži a hasičský areál.
- veľmi obľúbeným v rámci celého katastra mesta je aj cyklistický chodník (v mapách graficky vyznačený ako zelená línia), ktorý rada navštevuje až 1/3 respondentov (32 pocitov).

Záver: najradšej navštevované lokality sú (bez určenia poradia): anglický park pri Kaštieli Strážky, okolie Denného centra Strážky, centrum mesta (ul. Hviezdoslavova), Belanský rybník a komunitná záhrada s príľahlým parkom.

Otázka č. 2: Kde sa necítite bezpečne?

- v Spišskej Belej existuje viacero takýchto priestorov: obzvlášť problémovým je priestor pred obchodným domom s hlavnou cestou a príľahlými ulicami/priestormi; taktiež okolie zdravotného strediska, chodník okolo cintorína k benzínke (nekvalitný), priestor pred Tescom, parkovisko a cyklotrasa pri Belanskom rybníku (rýchla jazda na bicykloch, množstvo osôb), cesta na železničnú zastávku a vjazdy do mesta. Častokrát respondenti označovali aj chodníky v meste (aj keď sú kvalitné) – z dôvodu rýchlej jazdy na elektrických kolobežkách (a tiež na bicykloch) po týchto chodníkoch.
- v Strážkach ide jednoznačne o hlavnú cestu.

Záver: výrazne najviac negatívne vnímaným priestorom z hľadiska bezpečnosti je priestor pred obchodným domom s autobusovými zastávkami, hlavnou cestou a hlavnou križovatkou (obťažovanie okoloidúcich, nevhodné správanie niektorých osôb, množstvo áut na hlavnej ceste, neprehľadná hlavná križovatka, nebezpečný prechod od MsÚ k Face Clubu). V Strážkach sa respondenti necítia bezpečne pozdĺž celého úseku hlavnej cesty (rýchla jazda áut, ťažký prechod cez cestu, chýbajúca časť chodníka od parkoviska ku kaštieliu).

Otázka č. 3: Kde sa cítite bezpečne?

- v rámci Spišskej Belej ide najmä o centrum mesta pri kostole a mestskom úrade a v dennom centre, častejšie bol pocit bezpečia vyjadrovaný aj na cintorínoch (aj Sp. Belá aj Strážky), pri komunitnej záhrade s blízkym parkom a pri Belanskom rybníku.
- v Strážkach bol najčastejšie označovaným miestom anglický park pri kaštieli a priestor pri dennom centre, hasičský areál a vodná nádrž.

Záver: Respondenti sa cítia bezpečne najmä v okolí mestského úradu s kostolom, v Dennom centre Sp. Belá so záhradou, v priestoroch anglického parku pri Kaštieli Strážky a v okolí Denného centra Strážky.

Otázka č. 4: Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké?

- Bariéry pre respondentov predstavujú vstupy do rôznych budov (zdravotné stredisko, pošta, Denné centrum Sp. Belá, Face Club, knižnica, kino, kancelárie mestského úradu na poschodí, ...). Ďalšie bariéry predstavujú nekvalitné chodníky (napr. okolo cintorína, medzi Strážkami a Sp. Belou) alebo úplne chýbajúce chodníky (napr. na ul. Družstevnej, popri hlavnej ceste od parkoviska pri Kaštieli Strážky...), nebezpečný prechod pre chodcov k Face Clubu, chýbajúce prechody pre chodcov na niektorých cestách (napr. pri parkovisku v Strážkach), chýbajúce madlá popri schodoch do niektorých predajní na ul. Zimnej a Hviezdoslavovej alebo tiež chýbajúce zábradlie popri schodoch na autobusovej zastávke smerom na Kežmarok, zaparkované autá popri viacerých cestách, vytvárajúce prekážky (napr. ul. Popradská, Partizánska, Kúpeľná...).

Záver: Na území mesta bolo respondentmi označených množstvo bariér – obzvlášť v samotnej Spišskej Belej, menej v Strážkach. Problémy majú respondenti so vstupom do množstva budov, s pohybom po nekvalitných chodníkoch alebo na miestach, kde chodníky chýbajú úplne. Problematické sú niektoré prechody pre chodcov alebo chýbajúce prechody pre chodcov. Na niektorých miestach chýbajú zábradlia (resp. madlá), zaparkované autá vytvárajú prekážky v pohybe.

Otázka č. 5: Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké?

- v rámci Spišskej Belej bolo označovaných viacero lokalít, najčastejšie v strede mesta (ale aj inde). V strede mesta (vrátane cintorína) chýbajú respondentom predovšetkým lavičky (tie chýbajú aj v iných lokalitách) a verejné WC, ale tiež odpadkové koše na niektorých miestach a častejšie vysypávanie existujúcich odpadkových košov v centre. Na niektorých križovatkách buď úplne chýbajú, alebo by mali byť väčšie dopravné zrkadlá (napr. ul. Družstevná, pri KRAFTE...). Niektoré body verejného osvetlenia sú v korunách stromov (napr. ul. Hviezdoslavova, ul. Družstevná). Taktiež na niektorých miestach chýbajú zábradlia (okolo potoka pri MŠ, pri autobusovej zastávke...). Vo všeobecnosti (bez udania konkrétnej lokality) chýba respondentom aj mestský rozhlas.
- v Strážkach respondenti označovali najmä hlavnú cestu a ul. Popradskú. Okolo hlavnej cesty chýba časť chodníka pri parkovisku a prechod pre chodcov, v nevyhovujúcom stave je autobusová zastávka. Na ul. Popradskej chýbajú lavičky, ako aj nejaký oddychový priestor pri nájomných bytovkách. Pri vodnej nádrži chýbajú lavičky a odpadkové koše. V anglickom parku chýba verejné WC, popri schodoch z parku do kaštiela chýba madlo. Aj v Strážkach chýba respondentom mestský rozhlas.

Záver: Jednoznačne najviac označovanou lokalitou s chýbajúcimi verejnoprospešnými zariadeniami bol označovaný stred mesta – ulica

Hviezdoslavova, hlavná križovatka, priestor pred obchodným domom, priľahlé ulice Družstevná a Mierová a cintorín. Respondentom v týchto priestoroch chýbajú najmä lavičky a verejné WC. V Strážkach chýba najmä chodník od parkoviska pri kaštieli a prechod pre chodcov k parkovisku, ale tiež napr. lavičky na ul. Popradskej.

Otázka č. 6: Na ktorých miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne?

- v rámci Spišskej Belej bolo z hľadiska zelene opäť najviac označované centrum mesta (chýbajúce stromy, resp. zeleň na námestí; okrasná zeleň na stĺpoch; obnovenie erbu mesta na hlavnej križovatke; viac zelene v okolí obchodného domu a na Družstevnej ulici) aj s cintorínom (potreba častejšie kosiť). Nevyhovujúca zeleň sa nachádza v Belanských kúpeľoch. Potreba častejšieho kosenia bola označovaná na viacerých lokalitách mesta.
- v Strážkach respondentom chýbajú najmä stromy a okrasná zeleň pri dennom centre a lepšia úprava zelene (orezávanie stromov) na cintoríne. Problematická je aj dlhodobo nekosená zeleň za nájomnými bytovkami.

Záver: Respondentom chýba viac zelene v centre mesta – na ul. Hviezdoslavova a tiež v okolí obchodného domu. V Strážkach chýba viac zelene pri dennom centre.

Sumárny záver k pocitovej mape mesta:

Z hľadiska úpravy / plánovania / skvalitňovania verejných priestorov vyplývajú z pocitovej mapy mesta pre samosprávu Spišskej Belej viaceré úlohy. Pozitívom je, že množstvo z respondentmi označovaných lokalít sa dá skvalitniť realizáciou finančne nenáročných investícií, resp. úprav verejných priestorov (napr. osadenie lavičiek a odpadkových košov na niektorých miestach, odstránenie niektorých bariér, lepšia údržba zelene a pod.). Na druhej strane, iné lokality a problémy sú riešiteľné len s vysokými finančnými nákladmi (napr. zriadenie bezbariérového prístupu do niektorých budov), resp. so značným úsilím (napr. chýbajúci chodník a prechod pre chodcov pri parkovisku v Strážkach). Navyše, niektoré lokality sú za súčasných podmienok takmer neriešiteľné (hustota dopravy na hlavných ťahoch v meste, hlavná križovatka). Výstupy z pocitovej mapy mesta (pocity / podnety / návrhy) sú v seniorskej politike mesta Spišská Belá zohľadnené.

3.4 Miestna občianska kaviareň (World café)

Miestna občianska kaviareň je participatívnym nástrojom – metódou na získanie relevantných názorov obyvateľov na vybrané témy. Tento metodický nástroj bol použitý počas verejnej konzultácie, a to z dôvodu získania relevantných názorov / podnetov / návrhov k Programu seniorskej politiky od čo možno najväčšieho počtu účastníkov. Nie každý jednotlivec totižto rád vystupuje / prezentuje svoje názory pred veľkým publikom, pri diskusii v užšom kruhu už jednotlivci spravidla nemajú problém vyjadriť svoje názory. Vhodnou formou boli do diskusie pri stoloch zapájaní aj tichší jednotlivci.

Mieście realizacji:	Reštaurácia v Mlyne, Spišská Belá
Dátum:	06.08.2026
Počet respondentov:	94 osôb (takmer výlučne seniori, z toho 71 žien a 23 mužov)
Ciele prieskumu:	Prípadná úprava predloženého návrhu Programu seniorskej politiky mesta v nadväznosti na názory / podnety / návrhy účastníkov
Použitý nástroj:	Získanie názorov / podnetov / návrhov účastníkov na predložený návrh Programu seniorskej politiky mesta prostredníctvom diskusie na vybrané témy
Metodický garant:	Radomír Babiak
Počet skupín:	7 skupín po 12-14 členov
Metodika:	Kvalitatívny prieskum (diskusia s respondentmi na vybrané témy) Každá skupina pracovala pri samostatnom stole Pri každom stole bol jeden „vedúci“ stola; všetci vedúci stolov prešli pred začatím diskusií pri stoloch metodickou prípravou Každý vedúci stola zastrešoval jeden okruh tém, o ktorom viedol s účastníkmi pri stole diskusiu a zapisoval si výstupy (názory / podnety / postrehy účastníkov). Diskusia pri stole na jeden okruh tém trvala cca 15 minút. Súčasťou tejto metódy je premiestňovanie účastníkov od stola k stolu (pri každom stole účastníci diskutujú na inú tému). Vzhľadom k špecifikám účastníkov (mnoho seniorov malo rôzne stupne obmedzenej schopnosti pohybu) bola metóda upravená tak, že po diskusii na vybranú tému sa od stola k stolu nepremiestňovali účastníci, ale premiestňovali sa vedúci stolov (nerotovali teda účastníci, po miestnosti rotovali vedúci stolov s témami).

Diskusia pri stoloch prebiehala na tieto témy, týkajúce sa seniorskej politiky mesta:

A. Voľnočasové a vzdelávacie aktivity

V rámci tejto témy sa diskutovali najmä:

- príklady aktivít, o ktoré majú seniori záujem
- problematika informovanosti seniorov o realizovaných aktivitách (ako / odkiaľ sa dozvedajú o aktivitách, aký spôsob informovania by privítali)
- aké majú prekážky, ktoré im bránia v účasti na organizovaných aktivitách
- čo by im pomohlo tak, aby sa zúčastňovali aktivít

- či sú ochotní učiť mladšie generácie nejaké zručnosti, ktoré seniori ovládajú (medzigeneračná výmena).

B. Bezpečnosť seniorov, verejné priestory, bariéry, doprava

V rámci tejto témy sa diskutovali najmä:

- miesta (lokality), kde sa seniori necítia bezpečne a dôvody; kde sa im zle pohybuje (bariéry) a dôvody
- miesta nedostatočne osvetlené verejným osvetlením
- miesta, kde sa seniori cítia dobre a bezpečne
- téma zelene vo verejných priestoroch
- téma dopravy v meste
- aké malé, rýchle zmeny by seniorom najviac pomohli, aby boli tieto verejné priestory lepšie.

C. Bývanie a sociálne služby

V rámci tejto témy sa diskutovali najmä:

- či by seniori privítali v meste novú službu – donášku teplých obedov do domácnosti
- čo by im pomohlo v bývaní tak, aby zostali vo svojom aktuálnom dome/byte čo najdlhšie
- či vedia o osamelých senioroch vo svojom okolí, ktorí nikoho nemajú a potrebujú pomoc v domácnosti s každodennými úkonmi
- záujem seniorov o bývanie v mestskom nájomnom byte
- či sú nejaké sociálne služby, ktoré im v meste chýbajú
- či majú seriózny záujem o využívanie niektorej sociálnej služby.

D. Zdravie.

V rámci tejto témy sa diskutovali najmä:

- s akými problémami sa seniori stretávajú, keď potrebujú ísť k lekárovi alebo do lekárne (či už priamo v Sp. Belej alebo do iného mesta)
- aké prednášky o zdraví, zdravotné merania alebo cvičenia by v meste privítali
- či vedia o prepravnej službe k lekárovi, ktorú mesto poskytuje
- na aký typ spoločnej pohybovej aktivity by sa 100%-ne prihlásili
- čo im najčastejšie bráni prísť na nejakú spoločnú pohybovú aktivitu.

Vyhodnotenie

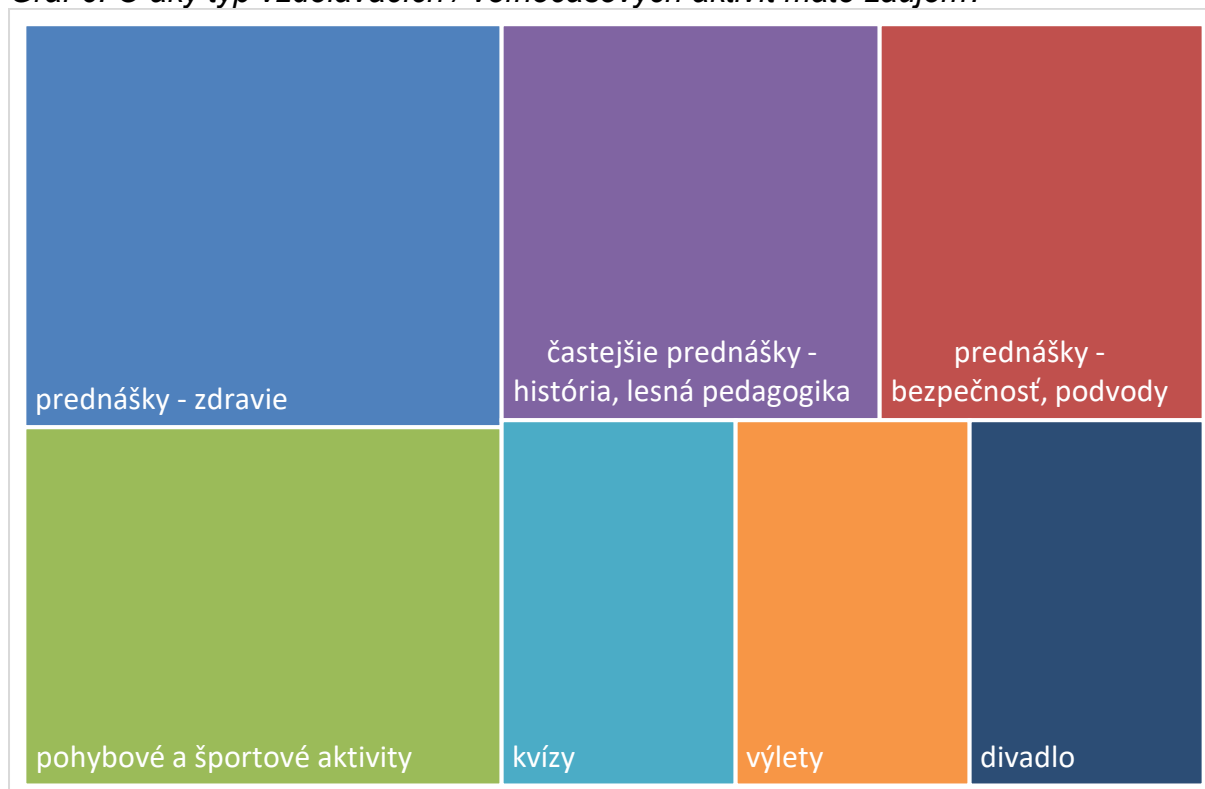
Zo zrealizovaných diskusií pri stoloch na vybrané témy seniorskej politiky mesta Spišská Belá vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Téma A. Voľnočasové a vzdelávacie aktivity

- v otázke spôsobu informovania o realizovaných aktivitách jednoznačne najviac seniorom chýba „klasický“ mestský rozhlas (ktorý nefunguje; pre seniorov je to veľmi dôležitý informačný kanál)

- informácie o aktivitách sa dozvedajú najmä osobne (príp. emailom, telefonicky) od vedúcich denných centier a z plagátov v meste
- prekážkou účasti na aktivitách je najmä skutočnosť, že sa k seniorom informácia o realizácii aktivít nedostane, alebo sa o aktivite dozvedia len náhodne
- na to, aby sa neaktívni seniori viac zapájali do rôznych aktivít, by pomohlo ich osobné pozvanie (resp. adresné pozvanie priamo do domácnosti)
- seniori vyjadrili veľkú ochotu zapájať sa a učiť mladšie osoby rôznym zručnostiam, ktoré ovládajú (zúčastňovať sa medzigeneračných aktivít)
- najväčší záujem je o prednášky spojené s témou zdravia (zdravý životný štýl, zdravé stravovanie, prvá pomoc...) a o pohybové aktivity, primerané veku a schopnostiam seniorov (môžu byť aj súťažné, športové aktivity)
- okrem najžiadanejších aktivít (viď nasledujúci graf) vyjadrovali seniori záujem aj o: prednášky o bylinkách, prednášky – cestopisy, premietanie filmov zadarmo pre seniorov, spoločenské tance, ručné práce, prednášky – digitálne zručnosti, prednášky o sociálnych službách v meste, aktivity s knižnicou, šach, karty.

Graf 6: O aký typ vzdelávacích / voľnočasových aktivít máte záujem?

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver: Vyjadrený bol veľký záujem o rôzne druhy vzdelávacích a voľnočasových aktivít – najmä o prednášky na rôzne témy a o pohybové aktivity (primerané veku a zdravotným schopnostiam). Pri informovaní o plánovaných aktivitách majú

u seniorov najväčší význam neelektronické komunikačné kanály. Seniori sú ochotní zapájať sa do medzigeneračných aktivít.

Téma B. Bezpečnosť seniorov, verejné priestory, bariéry, doprava

- seniori by privítali najmä opravy poškodených chodníkov vo viacerých lokalitách mesta (napr. ul. Medňanského, Družstevná, Kúpeľná, Mierová, ...), budovanie chodníkov na miestach, kde chýbajú, ako aj zamedzenie rýchlej jazdy áut (napr. ul. Družstevná)
- potrebné je rozšíriť chodník pri bytovom dome Jelša (na úzky chodník sa nezmestí chodítko, osoby s chodítkom majú veľký problém pohybovať sa tam)
- chýba verejné osvetlenie popri ceste cez pole do obytnej časti v Strážkach
- obavy vyvoláva pohyb príslušníkov rómskej národnosti po meste
- v téme úpravy a údržby verejných priestorov zelene by seniori privítali častejšie kosenie a lepšiu zimnú údržbu
- v doprave bola ako najviac problematická uvádzaná hlavná cesta cez Strážky (rýchla jazda áut)
- z pohľadu rýchlych (nenáročných) riešení by seniorom najviac pomohlo, keby mesto opravilo chodníky – na úvod stačí len v miestach, kde sú napr. prepadnuté alebo nedobre upravené po predchádzajúcom umiestňovaní optických káblov
- myšlienka od 94-ročného účastníka verejných konzultácií smerom k vedeniu mesta a všetkým, ktorí to môžu zmeniť: „Každý mladý, aktívny človek by sa mal starať o to, ako bude žiť v starobe“

Záver: V meste sa nachádza množstvo bariér a viacero lokalít so zníženým pocitom bezpečia. Z hľadiska bariér ide najmä o ťažký vstup na poštu a do zdravotného strediska (ale tiež na mestský úrad), ako aj viaceré úseky nekvalitných chodníkov. Veľmi nebezpečnou je Partizánska ulica (smerom k železničnej stanici, kde úplne chýba chodník). Vhodným opatrením z hľadiska bezpečnosti by bol častejší pohyb príslušníkov mestskej polície po meste.

Téma C. Bývanie a sociálne služby

- o pomoc so stravovaním zo strany mesta bol veľmi veľký záujem (dovoz obedov do domácnosti, stravovanie v meste, finančné príspevky na stravu), táto téma dominovala diskusii pri každom stole
- z hľadiska toho, čo by seniorom najviac pomohlo tak, aby čo najdlhšie mohli žiť vo svojom byte, prejavovali záujem najmä o rôzne rehabilitačné cvičenia (udržanie fyzického zdravia)
- pri starostlivosti o vlastnú domácnosť bola veľmi požadovaná pomoc s uprataním domácnosti, nákupom a navarením stravy, čiastočne tiež pomoc s drobnými opravami v byte
- osamelo žijúci seniori by privítali sprievod k lekárovi
- niektorí prejavili záujem o bývanie v mestskom nájomnom byte, postačujú malé, 1-izbové byty

Záver: Seniori prejavovali mimoriadne veľký záujem o pomoc mesta so stravovaním – vo forme rozvozu stravy do domácnosti, ale aj zavedením možnosti

stravovať sa osobne na území mesta (napr. školská jedáleň, reštaurácie). Zároveň by privítali finančné príspevky mesta na obеды. Pomoc by seniori uvítali pri niektorých úkonoch starostlivosti o domácnosť (najmä upratanie a nákup). Spomedzi sociálnych služieb im chýba denný stacionár.

Téma D. Zdravie

- v oblasti zdravia bola najčastejšie diskutovaná problematika nevyhovujúcich priestorov čakární u lekárov v zdravotnom stredisku (malé čakárne, veľa ľudí) a dostupnosť zdravotného strediska; možným riešením by mohlo byť, keby lekári aspoň niektoré dni v týždni ordinovali priamo v Krížovej Vsi
- vyjadrená bola spokojnosť s prednáškami o zdraví, meraní zrak, ale niektorí seniori by privítali takéto prednášky aj častejšie, rovnako častejšie spoločné pohybové aktivity, ako aj častejšie meranie tlaku, cukru a pod.
- veľkým problémom sú chýbajúci špecialisti a objednávanie k nim
- o prepravnej službe vedia všetci, niektorí ju využívajú, niektorí uprednostňujú vlastnú dopravu alebo využívajú benefity štátu v doprave (zľavnené cestovné lístky)
- seniorom bráni v účasti na spoločných pohybových aktivitách vlastná lenivosť, uprednostnenie iných záujmov (napr. s rodinou), príp. to, že na spoločné aktivity nemajú s kým ísť

Záver: Výrazne najvypuklejším problémom v téme zdravia je problematika zdravotného strediska v meste (schody, prístup k stredisku) a čakární pri ambulanciách. Množstvo aktivít v oblasti zdravia (prednášky, pohybové cvičenia, rôzne merania...) seniori poznajú, na niektorých sa zúčastňujú. Na základe diskusií pri stoloch je zrejmé, že v meste určite existuje priestor na ďalšie rozširovanie takýchto aktivít pre seniorov.

Sumárny záver k miestnej občianskej kaviarni (World café):

Diskusie pri stoloch boli veľmi živé, seniori boli mimoriadne aktívni. Samospráve mesta sa v diskusiách na vybrané témy potvrdili niektoré skutočnosti, ktoré je v rámci seniorskej politiky mesta zlepšiť (napr. skvalitniť informovanie seniorov o plánovaných aktivitách, koordinovať aktivity), zároveň však tieto diskusie priniesli aj ďalšie námety a požiadavky na skvalitnenie života seniorov (obzvlášť veľký záujem bol vyjadrený najmä v oblasti pomoci so stravovaním seniorov). Samospráva získala poznatky o množstve rôznorodých bariér na svojom území, ktoré seniorom bránia v pohybe (najmä prístup do budov, nekvalitné chodníky a chýbajúce chodníky). Diskutované problémy / potreby / požiadavky seniorov boli zahrnuté do implementačnej časti tohto dokumentu.

3.5 SWOT analiza

SWOT analizę wypracowała pracowna skupina mesta Spišská Belá na strategických workshopoch všetkých partnerov projektu Samospráva pre seniorov, ktoré sa konali v marci 2026.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
➤ aktívny ľudský potenciál ➤ podpora samosprávy (aj finančná podpora, rôzne formy) ➤ dobrá komunikácia: FB, web, tlačový spravodaj, osobne v komunitách ➤ záujem seniorov o aktívne starnutie ➤ široká sieť sociálnych služieb, aktivity mesta ➤ kvalifikovaný personál ➤ vlastné nehnuteľnosti mesta	➤ demografia v regióne ➤ kapacitné nedostatky pri zvýšenom záujme ➤ bariérovosť v meste a vo v súčasnosti využívaných budovách (nie sú vybudované bezbariérové prístupy)
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
➤ rastúci záujem u seniorov aktívne sa zapájať do verejnej politiky a rozhodovania vo veciach, týkajúcich sa seniorov ➤ bývanie seniorov + opatrovateľská služba a iné ➤ dostupné finančné prostriedky z externých zdrojov na realizáciu verejných politík, vrátane podpory v prospech seniorov (EÚ, výzvy) ➤ inšpirácia – age friendly city ➤ rastúce povedomie verejnosti a inštitúcií v oblasti prístupnosti pre osoby s inými (osobitnými) potrebami ➤ plány mesta pre rozšírenie vybudovaním nových sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov s kapacitou 40 osôb) ➤ možnosť zamestnania seniorov ako znevýhodnenej osoby prostredníctvom existujúceho sociálneho podniku v meste	➤ ohrozenie chudobou, nízkym vzdelaním ➤ legislatíva – zmeny financovania sociálnych služieb (plánované od r. 2027) ➤ komunálne voľby – zmena politiky, stratégií, personálne zmeny ➤ nedostupnosť zdravotníckych služieb – špecializované ambulancie ➤ časté legislatívne zmeny, byrokracia ➤ investičná závislosť na externých finančných zdrojoch

4. Závěry a odporúčania

Závěry a odporúčania z dotazníkového prieskumu:

Zhrnutie kľúčových zistení:

- Vo väčšine oblastí prevažuje negatívne alebo neutrálne hodnotenie.
- Seniori v Spišskej Belej majú málo dostupných aktivít a zároveň nízku informovanosť o tom, čo sa pre nich ponúka.
- Najväčší nedostatok: podpora osamelých, zdravie, prevencia, a komunitné či medzigeneračné stretnutia.

Odporúčané ďalšie kroky pre mesto:

1. Zaviesť pravidelné komunitné aktivity a školenia pre seniorov.
2. Posilniť služby pre osamelých a zraniteľných (návštevy, linka pomoci).
3. Podporiť komunitné centrá, kluby alebo priestor pre stretávanie seniorov.
4. Vybudovať medzigeneračné mosty cez spoluprácu s materskými, ZŠ a SŠ.
5. Prehľadne komunikovať všetky aktivity (letáky, obecný rozhlas, osobné oslovenie).

Zhrnutie kľúčových zistení – potreby seniorov v Spišskej Belej

1. Nízka spokojnosť vo všetkých oblastiach:

Väčšina seniorov hodnotila súčasnú situáciu ako nedostatočnú. Vo všetkých siedmich oblastiach prevažuje hodnotenie „určite zle“ alebo „bez názoru“, čo poukazuje na nízku dostupnosť služieb alebo nedostatočnú informovanosť o nich.

2. Najnegatívnejšie hodnotené oblasti: Podpora osamelých a seniorov v núdzi., Zdravie a bezpečnosť seniorov., Integrácia seniorov do komunity
3. Tieto tri témy získali najvyšší podiel odpovedí „určite zle“, čo naznačuje ich zásadnú dôležitosť pre respondentov.

4. Prevažujúci postoj: „Bez názoru“

V mnohých otázkach až 50–60 % respondentov uviedlo, že nevedia posúdiť danú oblasť. To môže znamenať, že:

- aktivitách nevedia,
- aktivity neexistujú alebo nie sú dostupné všetkým,
- nie sú primerane komunikované.

5. Slabá informovanosť a propagácia existujúcich služieb: Aj v prípadoch, kde niektoré aktivity pravdepodobne prebiehajú (napr. medzigeneračné podujatia), veľká časť respondentov ich nepozná alebo sa ich nezúčastňuje.
6. Chýbajúce prepojenie medzi regiónmi a generáciami: Seniori sa zatiaľ nezapájajú do spolupráce s inými obcami či organizáciami a kontakt s mladšou generáciou je minimálny, hoci má veľký potenciál obojstranného prínosu.

Záver z dotazníkového prieskumu:

Výsledky jasne ukazujú, že seniori v Spišskej Belej očakávajú viac pozornosti, podpory a príležitostí na zapojenie do komunitného života. Mesto má priestor vytvoriť udržateľný systém služieb a aktivít, ktoré podporia kvalitu života staršej populácie, znížia ich osamelosť a zvýšia spoločenskú integráciu.

Závery a odporúčania z prieskumu fokusových skupín:

Súhrnné zistenia a diagnostické závery:

Seniori hodnotia život v meste pozitívne, no majú konkrétne potreby, ktoré vnímajú ako nedostatočne pokryté.

- Najčastejšie **uvádzané potreby (plávanie a liečebné pobyty)** signalizujú potrebu podporiť **zdravotnú prevenciu, regeneráciu a aktívny pohyb**.
- Dôraz na **vzdelávanie a dostupné bývanie** ukazuje, že seniori majú záujem o samostatnosť, orientáciu v súčasnosti a dôstojné starnutie.
- Opakovanie odpovedí naprieč všetkými skupinami potvrdzuje **konzistentnosť výsledkov** a silné spoločné potreby naprieč lokalitami.

Potenciál rozvoja vidíme v oblastiach:

- Podpora digitálnych kompetencií seniorov
- Zdravotná prevencia cez šport a rekondíciu
- Vytváranie dostupných foriem bývania a služieb v domácnosti

Závery a odporúčania z pocitovej mapy mesta:

Z tvorby pocitovej mapy mesta vyplývajú najmä tieto skutočnosti:

- Na území Spišskej Belej sa nachádza viacero lokalít, ktoré seniori veľmi radi navštevujú (napr. anglický park pri kaštieli, Belanský rybník, priestory denných centier, centrum mesta a iné)

- Zároveň však existuje **viacero priestorov, kde sa seniori necítia bezpečne** (najmä priestor pred obchodným domom, okolie pošty, hlavná cesta v Strážkach a iné)
- Obzvlášť **vypuklým problémom v meste je množstvo bariér** na jeho území (prístupy do budov, chodníky, rýchla jazda áut, ...)
- Samospráva získala tvorbou pocitovej mapy množstvo podkladov – úplne konkrétnych lokalít / problémov (z hľadiska bezpečnosti, bariér, dopravy, zelene), ktoré je potrebné v záujme zvyšovania kvality života (nielen) seniorov riešiť.

Závery a odporúčania z miestnej občianskej kaviarne (World café):

Z miestnej občianskej kaviarne (World café) vyplývajú najmä tieto skutočnosti:

- Potrebné je **skvalitniť informovanie seniorov o plánovaných aktivitách** (tak, aby sa informácie k seniorom dostali), ako aj koordinovať aktivity
- Samospráva získala poznatky o **množstve rôznorodých bariér** na svojom území, ktoré seniorom bránia v pohybe (najmä prístup do budov, nekvalitné chodníky a chýbajúce chodníky, ale aj ďalšie)
- Seniori majú záujem o **pomoc so stravovaním** – rozvoz stravy do domácnosti, možnosť stravovať sa v jedálňach a reštauráciách v meste, finančný príspevok na stravovanie.

III. AGENDA SENIORSKEJ POLITIKY

1. Strategické a krátkodobé ciele

Verejná politika mesta Spišská Belá v prospech seniorov je definovaná prostredníctvom súboru cieľov. Naplnenie hlavného (strategického) cieľa bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov v jednotlivých oblastiach. Pre každú z oblastí bol pritom zadefinovaný jeden alebo viacero špecifických cieľov. Okrem toho, stratégia obsahuje aj jeden horizontálny cieľ, ktorého splnenie bude pozitívne pôsobiť na plnenie viacerých špecifických cieľov naprieč oblasťami.

Tabuľka 7: Hierarchia cieľov

Hlavný cieľ / Główny cel	
Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií	
Horizontálny cieľ / Cel horizontalny (splnenie ktorého bude pozitívne pôsobiť na plnenie špecifických cieľov v nižšie zadefinovaných oblastiach / ktorého realizácia będzie miała pozytywny wpływ na osiągnięcie szczegółowych celów w obszarach określonych poniżej)	
Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá	
Oblasť / Obszar	Špecifický cieľ / Szczegółowy cel
Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ	• I.1 Zlepšiť finančnú situáciu seniorov • I.2 Minimalizovať výdavky seniorov na organizované aktivity • I.3 Znížiť výdavky seniorov na obstaranie zariadenia a potrieb do domácnosti
Oblasť II. ZDRAVIE	• II.1 Predchádzať predčasnemu mentálnemu a fyzickému starnutiu, podporovať zdravé starnutie • II.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotných služieb pre seniorov v súlade s ich aktuálnymi a budúcimi potrebami

Oblasť III. STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA	• III.1 Poskytovať pomoc s každodennými úkonmi tým seniorom, ktorí takúto pomoc potrebujú, v ich prirodzenom prostredí (v mieste bydliska) • III.2 Rozšíriť ponuku sociálnych služieb pre seniorov na území mesta • III.3 Zabezpečiť optimálny výber typu a formy starostlivosti podľa potrieb seniora
Oblasť IV. BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA	• IV.1 Zvýšiť fyzickú bezpečnosť seniorov na území mesta • IV.2 Zvýšiť povedomie seniorov o rôznych formách podvodov na senioroch • IV.3 Budovať u seniorov návyky a vzorce správania, podporujúce ich osobnú bezpečnosť • IV. 4 Odstrániť fyzické bariéry na území mesta, tvoriace prekážky v pohybe seniorov
Oblasť V. VOLNÝ ČAS	• V.1 Vytvoriť širokú ponuku rôznorodých aktivít v záujme zmysluplného trávenia voľného času a socializácie seniorov • V.2 Posilňovať sociálne začlenenie seniorov a predchádzať ich izolácii, osamelosti a diskriminácii na základe veku • V.3 Využiť ľudský a sociálny kapitál seniorov • V.4 Zabezpečiť dostupné, zrozumiteľné a koordinované informovanie seniorov o službách, možnostiach podpory a aktivitách v meste • V. 5 Zvyšovať kvalitu verejných priestorov
Oblasť VI. VZDELÁVANIE	• VI.1 Znížiť digitálne vylúčenie seniorov • VI.2 Zabezpečiť rôznorodé vzdelávacie aktivity pre seniorov podľa aktuálnych možností a potrieb seniorov
Oblasť VII. BÝVANIE	• VII.1 Poskytnúť seniorom možnosti dôstojného, cenovo dostupného bývania

Zdroj: vlastné spracovanie

2. Matryca priorít a implementačných aktivít

2.1 Horizontálny cieľ a implementačné aktivity

Horizontálnym cieľom mesta Spišská Belá je:

„Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá“.

Horizontálne aktivity / Działania horyzontalne	Zodpovednosť / Realizatorzy
verejná diskusia o zložení, úlohách a kompetenciách Rady seniorov	- Mestský úrad - Seniori v meste - Organizácie / subjekty, realizujúce aktivity v prospech seniorov - Mladí ľudia v meste (ako participujúca strana na medzigeneračných aktivitách) - Mládež a dospelí obyvatelia mesta (ako budúci prijímatelia verejnej politiky mesta v prospech seniorov)
vytvorenie návrhu Štatútu Rady seniorov	- Mestský úrad - Seniori v meste
zriadenie Rady seniorov	Mestské zastupiteľstvo
schválenie Štatútu Rady seniorov	Mestské zastupiteľstvo
určenie zamestnanca mesta, zodpovedného za seniorskú politiku, s jasne definovanými povinnosťami a odmenou	Mestský úrad
vyčlenenie financií na seniorskú politiku v rozpočte mesta	- Mestský úrad - Mestské zastupiteľstvo

Zdôvodnenie horizontálneho cieľa:

Ako ukazujú výsledky diagnostiky, mesto Spišská Belá už v súčasnosti buď vlastnými silami realizuje množstvo aktivít v prospech skvalitnenia života seniorov na svojom území, alebo na týchto aktivitách spolupracuje s rôznymi inými organizáciami / inštitúciami. Faktom však je, že samotní seniori boli doposiaľ do rozhodovacích procesov mesta zapájaní len vo veľmi obmedzenej miere, pričom doposiaľ zo strany mesta možno len ťažko hovoriť o realizácii nejakej ucelenej, cieľavedomej

a koordinovanej seniorskej politiky. Množstvo rôznorodých aktivít v prospech seniorov sa v Spišskej Belej realizovalo (a realizuje), tieto však častokrát mali do istej miery „živelný“ charakter, niekedy so slabšou vzájomnou koordináciou alebo obmedzenou informovanosťou seniorov o aktivitách.

Ambíciou mesta Spišská Belá je teda odstrániť vyššie spomenuté problémy, a to predovšetkým vytvorením koordinovanej seniorskej politiky mesta, do ktorej budú aktívne zapojení aj samotní seniori. Tí prostredníctvom Rady seniorov budú môcť ovplyvňovať seniorskú politiku mesta, koordinovať jednotlivé aktivity a plniť ďalšie úlohy v súlade so Štatútom Rady seniorov.

Samotný pojem „seniorská politika“ zároveň po obsahovej stránke zahŕňa pomerne širokú škálu rôznorodých aktivít, týkajúcich sa napr. zdravia seniorov, ich vzdelávania, bezpečnosti, zmysluplného trávenia voľného času a pod. Pre tieto oblasti („Zdravie“, „Vzdelávanie“, ...) sú nižšie v dokumente zadefinované špecifické ciele, ktorých naplnenie je predpokladom na dosiahnutie Hlavného cieľa. Vplyv na úspešnú realizáciu seniorskej politiky mesta a na naplnenie niektorých špecifických cieľov však bude mať práve Rada seniorov mesta Spišská Belá. Medzi jej úlohy bude patriť aj predkladanie návrhov na riešenie / úpravu seniorskej politiky mesta v zadefinovaných oblastiach.

Z tohto dôvodu je aktívne zapojenie seniorov do seniorskej politiky mesta v tomto dokumente sformulované ako horizontálny cieľ (pozitívne vplyvajúci na plnenie špecifických cieľov) a vytvorenie Rady seniorov ako aktivita, potrebná na splnenie tohto horizontálneho cieľa.

2.2 Prioritné oblasti, špecifické ciele a implementačné aktivity

A. Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ

Špecifické ciele v oblasti EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ:

- I.1 Zlepšiť finančnú situáciu seniorov
- I.2 Minimalizovať výdavky seniorov na organizované aktivity
- I.3 Znížiť výdavky seniorov na obstaranie zariadenia a potrieb do domácnosti

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Príjmy seniorov	• poskytovanie finančných príspevkov seniorom z rozpočtu mesta (napr. príspevkov jubilantom, Mesiac úcty k starším, príspevkov na stravu)	• mesto Sp. Belá

Výdavky seniorov	poskytovanie príspevku z rozpočtu mesta na dopravu na organizované výlety (autobusom, vlakom)	mesto Sp. Belá
	poskytovanie dotácií z rozpočtu mesta pre organizácie, zabezpečujúce aktivity pre seniorov (napr. Jednota dôchodcov Slovenska, ...)	mesto Sp. Belá
	poskytovanie finančne výhodnej prepravnej služby (doprava seniora s doprovodom k zdravotným ambulanciám v iných mestách)	mesto Sp. Belá
	poskytovanie zľavy na poplatku za komunálny odpad	mesto Sp. Belá
Nefinančné formy ekonomickej podpory	bezplatné poskytovanie mestských priestorov (budov) na organizovanú činnosť seniorov	mesto Sp. Belá
	poskytovanie potravinovej a hygienickej pomoci seniorom ohrozeným chudobou (potravinové balíčky, balíčky s hygienickými potrebami)	mesto Sp. Belá, Spišská katolícka charita, obyvatelia mesta (dobrovoľné príspevky), súkromné firmy v meste
	realizácia aktivity „Beľan Beľanovi“ – sprostredkovanie darovania funkčných vecí (ktoré už niekto nepotrebuje) seniorom	mesto Sp. Belá

	realizácia aktivity „Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok“ – poskytovanie súčinnosti v projekte (rôzni ľudia darujú seniorom rôzne predmety v krabici od topánok – darčeky, predmety dennej potreby, hygienické potreby a pod.)	Koľko lásky, o.z., mesto Sp. Belá, školy, obyvatelia SR (dobrovoľné príspevky) neziskové organizácie
--	--	--

B. Oblasť II. ZDRAVIE

Špecifické ciele v oblasti ZDRAVIE:

- II.1 Predchádzať predčasnemu mentálnemu a fyzickému starnutiu, podporovať zdravé starnutie
- II.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotných služieb pre seniorov v súlade s ich aktuálnymi a budúcimi potrebami

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Zdravotná prevencia, aktívny pohyb a mentálne zdravie	popularizácia informácií o zdravom starnutí, zdravom životnom štýle, o výhodách realizácie rôznych cvičení a športových aktivít podľa fyzických možností každého seniora, realizácia prednášok na tému zdravia	mesto Sp. Belá, Denné centrá v Sp. Belej, lekári, neziskové organizácie
	skupinové cvičenia seniorov pod vedením fyzioterapeuta	mesto Sp. Belá, Denné centrá v Sp. Belej, fyzioterapeut
	založenie skupiny nordic walking	mesto Sp. Belá

	zmluvné zabezpečenie zľavnených vstupov do plavárne pre seniorov (po zrealizovaní výstavby plavárne v Spišskej Belej)	mesto Sp. Belá
	vybudovanie multifunkčného ihriska pre seniorov na nevyužívanej ploche vedľa Denného centra v Strážkach	mesto Sp. Belá
	celoročné organizovanie pohybových aktivít pre seniorov (nordic walking, prechádzky, výlety, spoločné cvičenia...)	mesto Sp. Belá, Denné centrum Strážky, Denné centrum Sp. Belá, Jednota dôchodcov Slovenska
Dostupnosť zdravotnej starostlivosti	zabezpečenie odborných vyšetrení lekárov – špecialistov na území mesta Spišská Belá v jeden deň (odborný lekár príde v dohodnutý deň do mesta a vyšetruje len pacientov – seniorov z mesta)	mesto Sp. Belá
Sprístupnenie rehabilitačného a zdravotníckeho vybavenia	bezplatné požičiavanie zdravotníckych pomôcok seniorom (invalidné vozíky, barly, zdravotnícke chodítka...)	mesto Sp. Belá

C. Oblasť III: STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA

Špecifické ciele v oblasti STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA:

- III.1 Poskytovať pomoc s každodennými úkonmi tým seniorom, ktorí takúto pomoc potrebujú, v ich prirodzenom prostredí (v mieste bydliska)

- III.2 Rozšíriť ponuku sociálnych služieb pre seniorov na území mesta
- III.3 Zabezpečiť optimálny výber typu a formy starostlivosti podľa potrieb seniora

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Organizácia denných foriem starostlivosti	• vzájomné neformálne návštevy chorých seniorov inými seniormi (ak senior ochore a nemôže sa zúčastňovať spoločných aktivít, ostatní seniори z komunity, ktorých pozná, ho počas liečenia navštevujú)	• Denné centrum Sp. Belá, Denné centrum Strážky, Jednota dôchodcov Slovenska, Katolícka jednota Slovenska
Opatrovateľské služby a špecializované služby	• poskytovanie sociálnej služby – opatrovateľská služba v domácnosti	• mesto Sp. Belá
	• poskytovanie sociálnej služby – dlhodobý pobyt seniora v zariadení opatrovateľskej služby (pre seniorov, ktorým opatrovateľskú službu nemožno poskytnúť v ich domácnosti)	• mesto Sp. Belá
	• poskytovanie sociálnej služby – špecializované zariadenie (pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím)	• nezisková organizácia
	• rozšírenie kapacity zariadenia opatrovateľskej služby	• mesto Sp. Belá
	• výstavba zariadenia pre seniorov	• mesto Sp. Belá
	• zriadenie jedálne s rozvozom obedov do domácností seniorov	• mesto Sp. Belá

	• zriadenie denného stacionára	• mesto Sp. Belá
Pomoc a poradenstvo pri zabezpečovaní pomoci	• poskytovanie poradenstva pri zabezpečovaní pomoci podľa individuálnych potrieb seniora – ambulantne (na mestskom úrade a v dennom centre) aj terénne (v domácnosti seniora)	• mesto Sp. Belá

D. Oblasť IV: BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA

Špecifické ciele v oblasti BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA:

- IV.1 Zvýšiť fyzickú bezpečnosť seniorov na území mesta
- IV.2 Zvýšiť povedomie seniorov o rôznych formách podvodov na senioroch
- IV.3 Budovať u seniorov návyky a vzorce správania, podporujúce ich osobnú bezpečnosť
- IV. 4 Odstrániť fyzické bariéry na území mesta, tvoriace prekážky v pohybe seniorov

Podoblasť / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Systém podpory bezpečnosti seniorov	• prevádzkovanie mestskej polície, pravidelné obchôdzky a monitorovanie verejných priestorov	• mesto Sp. Belá, mestská polícia
	• inštalácia bezpečnostných kamier vo verejných priestoroch	• mesto Sp. Belá
	• riešenie problematiky rýchlej jazdy na elektrických kolobežkách a bicykloch po chodníkoch pre peších	• mesto Sp. Belá, mestská polícia

	poskytovanie drobných bezpečnostných predmetov s reflexnými prvkami	mesto Sp. Belá, mestská polícia
Informačné a podporné aktivity	realizácia tematických prednášok pre seniorov a ich rodiny / opatrovateľov na úseku zvyšovania bezpečnosti seniorov (dopravná bezpečnosť, digitálna bezpečnosť, telefonické podvody na senioroch)	mestská polícia, štátna polícia
Bariéry v pohybe	postupné riešenie existujúcich bariér (nekvalitné chodníky, chýbajúce chodníky, vstupy do budov, chýbajúce zábradlia a pod.)	mesto Sp. Belá

E. Oblasť V: VOĽNÝ ČAS

Špecifické ciele v oblasti VOĽNÝ ČAS:

- V.1 Vytvoriť širokú ponuku rôznorodých aktivít v záujme zmysluplného trávenia voľného času a socializácie seniorov
- V.2 Posilňovať sociálne začlenenie seniorov a predchádzať ich izolácii, osamelosti a diskriminácii na základe veku
- V.3 Využiť ľudský a sociálny kapitál seniorov
- V.4 Zabezpečiť dostupné, zrozumiteľné a koordinované informovanie seniorov o službách, možnostiach podpory a aktivitách v meste
- V. 5 Zvyšovať kvalitu verejných priestorov

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Voľnočasová infraštruktúra	• budovanie exteriérovej voľnočasovej infraštruktúry (cyklistické chodníky, komunitné záhrady, oddychové miesta, miesta na spoločné posedenia v exteriéri – altánky s možnosťou opekania, grilovania...)	• mesto Sp. Belá
Kultúrne a sociálne aktivity	• organizovanie kultúrnych podujatí počas celého roka (napr. Dni mesta, Zemiakarsky jarmok, hudobné podujatia...), spolupráca s inými subjektmi	• mesto Sp. Belá, kultúrne subjekty, neziskové organizácie
	• spolupráca s Kaštieľom Strážky na organizácii umelecko-historických aktivít pre seniorov (prednášky o histórii, umení, zvykoch a tradíciách, šľachticoch a pod.)	• mesto Sp. Belá, Kaštieľ Strážky
	• spolupráca so školami a Kaštieľom Strážky na organizácii spoločenských aktivít pre seniorov (rôzne vystúpenia detí a žiakov, koncerty žiakov základnej umeleckej školy) a so seniormi (pre iné komunity v meste, vrátane detí a mládeže)	• mesto Sp. Belá, Kaštieľ Strážky, školy

	organizovanie spoločných medzigeneračných aktivít – seniorov s deťmi a mladými osobami	mesto Sp. Belá, Denné centrum Strážky, Denné centrum Sp. Belá, Jednota dôchodcov Slovenska, Lesy mesta Sp. Belá, Kaštieľ Strážky, Face Club, Hernička, Kráčame spolu
	realizácia workshopov v tradičných remeslách – sochárstvo, rezbárstvo, včelárstvo, hrnčiarstvo a pod.	mesto Sp. Belá, Lesy mesta Sp. Belá, Kaštieľ Strážky
	realizácia literárnych besied	mestská knižnica
Informovanie o podujatiach / aktivitách	pravidelné poskytovanie informácií o plánovaných podujatiach / aktivitách v meste rôznymi komunikačnými kanálmi (web, facebook, mestské noviny, mestský rozhlas, sms, ústne podanie, priame informovanie vedúcich osôb u seniorov...), včasné informovanie o prípadných zmenách	mesto Sp. Belá
Kvalitné verejné priestory	starostlivosť o zeleň v meste, doplnenie zelene, kosenie, doplnenie verejnoprospešných zariadení (lavičky, koše...)	mesto Sp. Belá

F. Obsať VI: VZDELÁVANIE

Špecifické ciele v oblasti VZDELÁVANIE:

- VI.1 Znížiť digitálne vylúčenie seniorov
- VI.2 Zabezpečiť rôznorodé vzdelávacie aktivity pre seniorov podľa aktuálnych možností a potrieb seniorov

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Tematické prednášky, budovanie digitálnych zručností	• realizácia prednášok ohľadom zvyšovania digitálnej gramotnosti seniorov	• mesto Sp. Belá, vzdelávacie centrum „Pôjd”
	• realizácia lesnej pedagogiky	• Lesy mesta Spišská Belá
	• realizácia iných vzdelávacích prednášok podľa aktuálnych možností	• mesto Sp. Belá, vzdelávacie centrum „Pôjd”, Denné centrum Sp. Belá, Denné centrum Strážky

G. Obsať VII: BÝVANIE

Poznámka: Táto obsať strategického pôsobenia sa vyplňuje v závislosti od toho, čo vyplýva z analýzy údajov týkajúcich sa životných podmienok (bytových, rodinných a zdravotných) starších osôb v danej miestnej komunite partnera.

Špecifické ciele v oblasti BÝVANIE:

- VII.1 Poskytnúť seniorom možnosti dôstojného, cenovo dostupného bývania

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Nájomné byty	• prevádzka bytového domu s nájomnými bytmi, určenými výlučne pre seniorov	• mesto Sp. Belá

	• poskytovanie nájomných bytov seniorom za (cenovo) regulované nájomné s možnosťou poskytovania opatrovateľskej služby	• mesto Sp. Belá
--	--	--

Návrh

3. Ukazovatele dosahovania úspechu

Merateľné ukazovatele tejto stratégie seniorskej politiky mesta sú zadefinované pre všetky ciele. Pre hlavný (strategický cieľ) boli zadefinované kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie, pre horizontálny cieľ boli zadefinované ukazovatele horizontálneho cieľa a pre špecifické ciele bola zadefinovaná sústava ukazovateľov špecifických cieľov. Všetky merateľné ukazovatele stratégie mesta Spišská Belá sú zobrazené v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka 8: Kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Hlavný cieľ - Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií				
Podiel seniorov, spokojných s kvalitou života v meste Spišská Belá	Dotazníkový prieskum	%	65	95
Podiel seniorov, spokojných s množstvom podujatí pre seniorov v meste	Dotazníkový prieskum	%	N/A	90
Podiel seniorov, spokojných s rôznorodosťou podujatí pre seniorov v meste	Dotazníkový prieskum	%	N/A	90
Celkový počet poskytovaných sociálnych služieb v meste	MsÚ	počet	6	10
Bilancia príjmov a výdavkov mesta na poskytovanie sociálnych služieb (príjmy-výdavky)	MsÚ	€	-200 000	-220 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 9: Merateľné ukazovatele horizontálneho cieľa stratégie

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Horizontálny cieľ - Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá				
Zriadená Rada seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Schválený Štatút Rady seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Určený zamestnanec mesta, zodpovedný za seniorskú politiku	MsÚ	počet zamestnancov	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 10: Merateľné ukazovatele špecifických cieľov

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ				
Špecifický cieľ I.1 - Zlepšiť finančnú situáciu seniorov				
Seniori s poskytnutým príspevkom jubilantom	MsÚ	počet / rok	190	250
Výška vyplateného príspevku jubilantom	MsÚ	€ / rok	6 000	10 000
Seniori, ktorým bola poskytnutá prepravná služba	MsÚ	počet / rok	43	60
Výška zľavy na poplatku za komunálny odpad pre seniorov	MsÚ	€ / rok / 1 senior	14	15
Celkový objem finančnej pomoci mesta za rok, poskytnutej seniorom vo forme zľavy na poplatku za komunálny odpad	MsÚ	€ / rok	7 500	8 000
Špecifický cieľ I.2 - Minimalizovať výdavky seniorov na organizované aktivity				
Objem financií z rozpočtu mesta, poskytnutých ako príspevok na dopravu na organizované aktivity	MsÚ	€ / rok	1 000	3 000
Objem financií z rozpočtu mesta, poskytnutých vo forme dotácií organizáciám, zabezpečujúcim aktivity pre seniorov	MsÚ	€ / rok	10 000	14 000
Špecifický cieľ I.3 - Znížiť výdavky seniorov na obstaranie zariadenia a potrieb do domácnosti				
Seniori, ktorým bola poskytnutá potravinová a hygienická pomoc	MsÚ	priemerný počet / rok	18	25
Seniori obdarovaní cez aktivitu "Beľan Beľanovi"	MsÚ	priemerný počet / rok	4	7

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Seniori obdarovaní cez aktivitu "Krabica od topánok"	MsÚ	priemerný počet / rok	130	160
Oblasť II. ZDRAVIE				
Špecifický cieľ II.1 - Predchádzať predčasnemu mentálnemu a fyzickému starnutiu, podporovať zdravé starnutie				
Skupinové cvičenia seniorov pod vedením fyzioterapeuta	MsÚ	počet / mesiac	0	2
Seniori na jednom skupinovom cvičení	MsÚ	počet	0	10
Založená skupina nordic walking	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Realizované aktivity nordic walking	MsÚ	počet / mesiac	0	2
Zabezpečené zľavnené vstupy do plavárne pre seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Vybudované multifunkčného ihrisko pre seniorov pri Dennom centre	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Spoločné prechádzky, výlety seniorov do prírody	MsÚ	počet / mesiac	4	4
Zrealizované prednášky na rôzne témy týkajúce sa zdravia	MsÚ	počet / rok	2	4
Špecifický cieľ II.2 - Zabezpečiť dostupnosť zdravotných služieb pre seniorov v súlade s ich aktuálnymi a budúcimi potrebami				
Sprostredkované vyšetrenia lekárov-specialistov pre seniorov na území mesta	MsÚ	počet vyšetrení / rok	2	4

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Podiel seniorov, ktorým boli bezplatne požičané zdravotnícke pomôcky na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	100	100
Oblasť III. STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA				
Špecifický cieľ III.1 - Poskytovať pomoc s každodennými úkonmi tým seniorom, ktorí takúto pomoc potrebujú, v ich prirodzenom prostredí (v mieste bydliska)				
Podiel seniorov, ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba, na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	90	100
Podiel seniorov, ktorým je poskytovaná sociálna služba v zariadení opatrovateľskej služby, na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	90	100
Podiel seniorov, ktorým je poskytovaná sociálna služba v špecializovanom zariadení, na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	100	100
Špecifický cieľ III.2 - Rozšíriť ponuku sociálnych služieb pre seniorov na území mesta				
Poskytovaná sociálna služba v zariadení opatrovateľskej služby	Register sociálnych služieb	áno / nie	áno	áno

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Kapacita zariadenia opatrovateľskej služby	Register sociálnych služieb	počet miest	10	40
Poskytovaná sociálna služba v zariadení pre seniorov	Register sociálnych služieb	áno / nie	nie	áno
Kapacita zariadenia pre seniorov	Register sociálnych služieb	počet miest	0	40
Poskytovaná služba rozvozu obedov do domácností seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Poskytovaná sociálna služba v dennom stacionári	Register sociálnych služieb	áno / nie	nie	áno
Kapacita denného stacionára	Register sociálnych služieb	počet miest	0	20
Špecifický cieľ III.3 - Zabezpečiť optimálny výber typu a formy starostlivosti podľa potrieb seniora				
Seniori, ktorým bolo poskytnuté základné sociálne poradenstvo individuálnou formou	MsÚ	počet / rok	10	15
Skupinové stretnutia, počas ktorých sa seniorom poskytuje sociálne poradenstvo	MsÚ	počet / rok	10	10

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Oblasť IV. BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA				
Špecifický cieľ IV.1 - Zvýšiť fyzickú bezpečnosť seniorov na území mesta				
Podiel seniorov, spokojných s bezpečnosťou v meste	Dotazníkový prieskum	%	N/A	90
Prevádzkovaná mestská polícia	MsÚ	áno / nie	áno	áno
Bezpečnostné kamery, monitorujúce verejné priestory	mestská polícia	počet	41	50
Špecifický cieľ IV.2 - Zvýšiť povedomie seniorov o rôznych formách podvodov na senioroch				
Zrealizované prednášky o podvodoch na senioroch	mestská polícia	počet / rok	2	2
Špecifický cieľ IV.3 - Budovať u seniorov návyky a vzorce správania, podporujúce ich osobnú bezpečnosť				
Seniori, ktorým boli poskytnuté drobné bezpečnostné predmety s reflexnými prvkami	MsÚ	počet	0	500
Zrealizované prednášky o bezpečnom správaní	mestská polícia	počet / rok	2	2
Špecifický cieľ IV.4 - Odstrániť fyzické bariéry na území mesta, tvoriace prekážky v pohybe seniorov				
Opravené konkrétne lokality (časti chodníkov) s poškodeným povrchom	MsÚ	počet	0	8
Osadené madlá / zábradlia na problematických miestach	MsÚ	počet	0	4
Vybudované bezbariérové vstupy do verejných budov	MsÚ	počet	0	3

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Oblasť V. VOĽNÝ ČAS				
Špecifický cieľ V.1 - Vytvoriť širokú ponuku rôznorodých aktivít v záujme zmysluplného trávenia voľného času a socializácie seniorov				
Umelecko-historické aktivity pre seniorov v Kaštieli Strážky	Kaštieľ Strážky	počet / rok	20	20
Zrealizované workshopy pre seniorov	MsÚ	počet / rok	5	5
Literárne besedy v mestskej knižnici	mestská knižnica	počet / mesiac	1	1
Špecifický cieľ V.2 - Posilňovať sociálne začlenenie seniorov a predchádzať ich izolácii, osamelosti a diskriminácii na základe veku				
Zrealizované medzigeneračné aktivity	MsÚ	počet / rok	12	12
Špecifický cieľ V.3 - Využiť ľudský a sociálny kapitál seniorov				
Zrealizované podujatia výučby tradičných remesiel (workshopy)	MsÚ	počet / rok	3	3
Špecifický cieľ V.4 - Zabezpečiť dostupné, zrozumiteľné a koordinované informovanie seniorov o službách, možnostiach podpory a aktivitách v meste				
Komunikačné kanály, ktorými sú seniorom distribuované informácie o podujatiach / aktivitách	MsÚ	počet	5	7
Špecifický cieľ V.5 - Zvyšovať kvalitu verejných priestorov				
Osadené ďalšie verejnoprospešné zariadenia na území mesta (lavičky, koše...)	MsÚ	počet	0	10
Zrevitalizovaný erb mesta zo zelene na hlavnej križovatke	MsÚ	počet	0	1

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2026	2030
Oblasť VI. VZDELÁVANIE				
Špecifický cieľ VI.1 - Znížiť digitálne vylúčenie seniorov				
Zrealizované vzdelávacie aktivity na úseku digitálnej gramotnosti (internet, sociálne siete, AI...)	MsÚ	počet / rok	2	2
Seniori, zapojení do vzdelávania na úseku digitálnej gramotnosti	MsÚ	počet	500	500
Zrealizované prednášky a aktivity v rámci lesnej pedagogiky	Lesy mesta Sp. Belá	počet / rok	5	5
Špecifický cieľ VI.2 - Zabezpečiť rôznorodé vzdelávacie aktivity pre seniorov podľa aktuálnych možností a potrieb seniorov				
Zrealizované tematické prednášky a aktivity (napr. ohľadom finančnej gramotnosti, prvej pomoci a pod.)	Vzdel. centrum Pôjd	počet / rok	2	2
Oblasť VII. BÝVANIE				
Špecifický cieľ VII.1 - Poskytnúť seniorom možnosti dôstojného, cenovo dostupného bývania				
Bytové domy vo vlastníctve mesta, určené len na bývanie seniorov	MsÚ	počet	2	2
Nájomné byty vo vlastníctve mesta, vyčlenené pre seniorov	MsÚ	počet	16	16

Zdroj: vlastné spracovanie

4. Spôsob riadenia implementácie seniorskej politiky

Výrazná väčšina aktivít, ktoré v rámci implementácie seniorskej politiky plánuje mesto Spišská Belá realizovať, sa už každoročne realizovala aj doposiaľ. Ide teda o už dlhodobo zabehnuté procesy na území mesta. Niektoré aktivity však častokrát neboli úplne dobre skoorinované. Z tohto dôvodu samospráva mesta v prvých krokoch implementácie tohto programu bude realizovať najmä aktivity na splnenie horizontálneho cieľa (zriadenie Rady seniorov, určenie zamestnanca mesta, zodpovedného za seniorskú politiku, koordinácia aktivít pre seniorov, ...).

Zadefinované aktivity sa budú – podľa povahy tej-ktorej aktivity – realizovať prostredníctvom vlastných prostriedkov mesta Spišská Belá (vlastných zamestnancov, financií a iných zdrojov), v spolupráci s príslušnými organizáciami (napr. denné centrá, Kaštieľ Strážky, Lesy mesta Spišská Belá, Face Club a pod.) alebo prostredníctvom iných subjektov / organizácií a s využitím iných zdrojov (napr. fondy EÚ). Zodpovednosť za realizáciu aktivít za mesto Spišská Belá bude mať koordinátor seniorskej politiky, ktorý na tieto účely bude mať vyčlenené príslušné zdroje a kompetencie.

Monitorovanie programu seniorskej politiky sa bude vykonávať priebežne, najmenej 1x ročne však bude mestskému zastupiteľstvu predložená monitorovacia správa. Za jej spracovanie bude zodpovedný koordinátor seniorskej politiky. Monitorovacia správa plnenia programu za predchádzajúci kalendárny rok bude na rokovanie mestského zastupiteľstva predložená najneskôr do konca apríla príslušného roka. Na základe jej výsledkov bude môcť mestské zastupiteľstvo (v spolupráci s primátorom) prijať v prípade potreby opatrenia na úpravu seniorskej politiky. Obsahom monitorovacej správy bude najmä priebežné monitorovanie merateľných ukazovateľov, ako aj slovné informácie o plnení programu seniorskej politiky (napr. prípadné problémy pri implementácii seniorskej politiky a ďalšie relevantné skutočnosti).

Komunikácia medzi mestom, seniormi a zainteresovanými stranami bude prebiehať v rôznych formách. Úzka komunikácia (osobná, telefonická a emailová) bude prebiehať najmä medzi koordinátorom seniorskej politiky, Radou seniorov a spolupracujúcimi organizáciami (realizátormi aktivít pre seniorov).

Komunikačnými kanálmi na šírenie informácií ohľadom pripravovaných podujatí / aktivít a iných relevantných skutočností smerom k širokej verejnosti (najmä seniorom) budú najmä: webové sídlo mesta, facebook, mestské noviny, úradná tabuľa, mestský rozhlas, priame podanie informácií vedúcim predstaviteľom príslušných inštitúcií (denných centier, Jednoty dôchodcov Slovenska, zariadení sociálnych služieb, škôl a ďalších subjektov).

Interreg

Współfinansowany przez
UNIE EUROPEJSKĄ

Polska – Słowacja

 MAŁOPOLSKA

SAMORZĄD

PRZYJAZNY

SENIOROM

PRÍLOHY

Návrh

Zoznam máp, tabuliek a grafov

Mapy:

Mapa 1: Pocitová mapa mesta Spišská Belá - všetky pocity spolu	26
Mapa 2: Ktoré verejné priestory radi navštevujete? (Sp. Belá).....	66
Mapa 3: Kde sa necítite bezpečne? (Sp. Belá).....	67
Mapa 4: Kde sa cítite bezpečne? (Sp. Belá).....	68
Mapa 5: Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké? (Sp. Belá)	69
Mapa 6: Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké? (Sp. Belá)	70
Mapa 7: Na ktorých miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne? (Sp. Belá)	71
Mapa 8: Ktoré verejné priestory radi navštevujete? (Strážky)	72
Mapa 9: Kde sa necítite bezpečne? (Strážky)	73
Mapa 10: Kde sa cítite bezpečne? (Strážky)	74
Mapa 11: Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké? (Strážky)	75
Mapa 12: Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké? (Strážky).....	76
Mapa 13: Na ktorých miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne? (Strážky)	77

Tabuľky:

Tabuľka 1: Prognóza vývoja populácie na Slovensku (v tis. obyvateľov)	11
Tabuľka 2: Prognóza vývoja populácie na Slovensku podľa pohlavia (v tis. obyvateľov)	11
Tabuľka 3: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva.....	16
Tabuľka 4: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín	17
Tabuľka 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov	18
Tabuľka 6: Počet pocitov, vyjadrených respondentmi na jednotlivé otázky	25
Tabuľka 7: Hierarchia cieľov	39
Tabuľka 8: Kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie	53
Tabuľka 9: Merateľné ukazovatele horizontálneho cieľa stratégie	54
Tabuľka 10: Merateľné ukazovatele špecifických cieľov	55

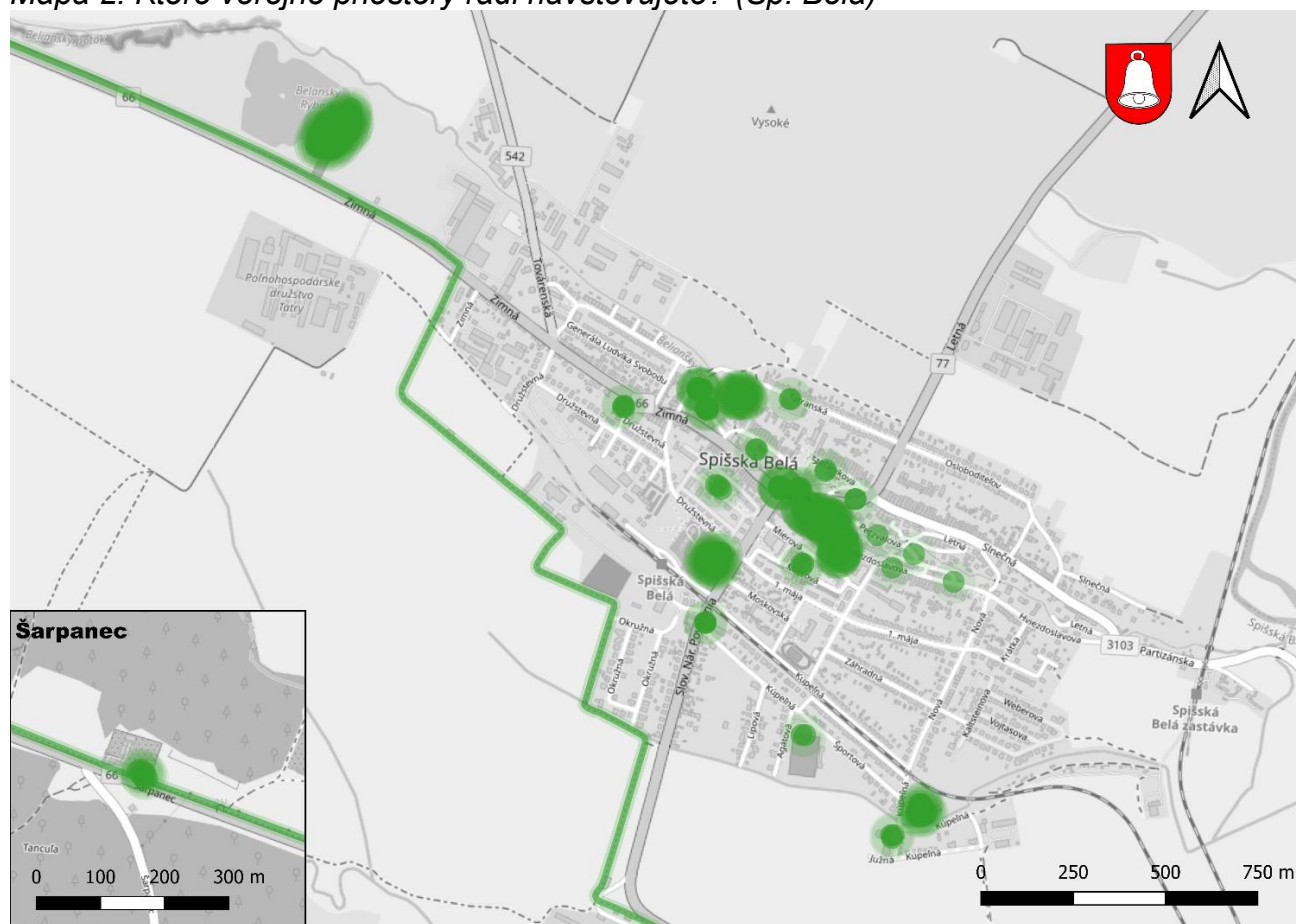
Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov v Prešovskom kraji v období 2015-2024	12
Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Belá v období 1993-2024.....	13
Graf 3: Celkový pohyb obyvateľstva mesta v období 2015-2024.....	14
Graf 4: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024	15
Graf 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov	18
Graf 6: O aký typ vzdelávacích / voľnočasových aktivít máte záujem?	32

Návrh

Pocitové mapy mesta podľa jednotlivých otázok

Mapa 2: Ktoré verejné priestory radi navštevujete? (Sp. Belá)

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 3: Kde sa necítite bezpečne? (Sp. Belá)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

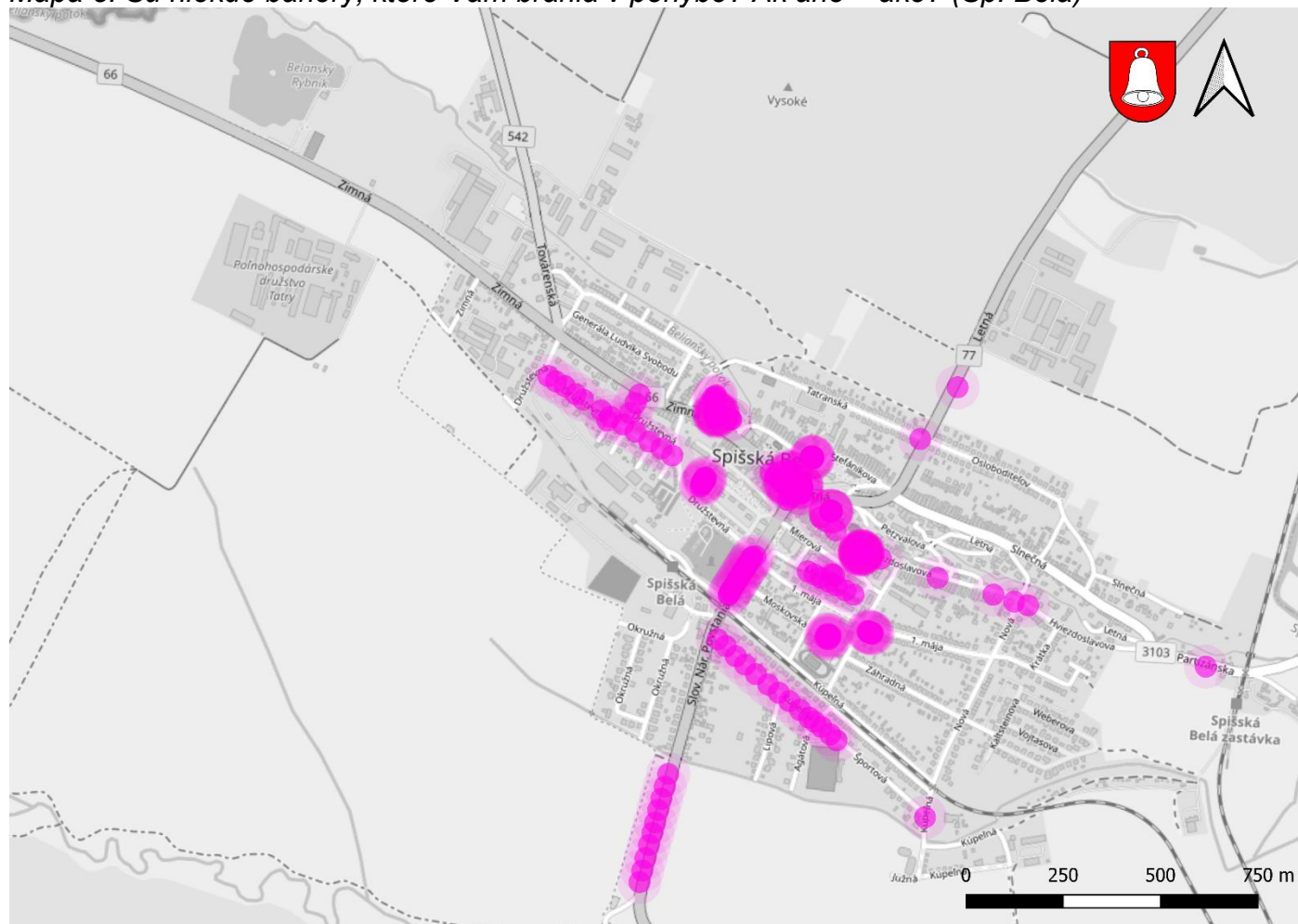
Mapa 4: Kde sa cítite bezpečne? (Sp. Belá)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 5: Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké? (Sp. Belá)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 6: Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké? (Sp. Belá)

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 7: Na których miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne? (Sp. Belá)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 8: Ktoré verejné priestory radi navštevujete? (Strážky)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 9: Kde sa necítite bezpečne? (Strážky)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 10: Kde sa cítite bezpečne? (Strážky)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 11: Sú niekde bariéry, ktoré Vám bránia v pohybe? Ak áno – aké? (Strážky)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 12: Existujú nejaké miesta, na ktorých chýba verejnoprospešné zariadenie? Ak áno – aké? (Strážky)

Zdroj: vlastné spracovanie

Polska – Słowacja

Mapa 13: Na których miestach je nekvalitná zeleň, resp. zeleň chýba úplne? (Strážky)

Zdroj: vlastné spracovanie